

„DnB NORD Latvijas barometra” apraksts

„DnB NORD Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DnB NORD Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Parāleli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DnB NORD Latvijas barometra” Nr.27 satura rādītājs

Informācija par „DnB NORD Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Galvenie rezultāti.....	2
Kopējās situācijas attīstības vērtējums.....	3
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums.....	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums.....	5
Iespēju atrast darbu vērtējums.....	6
Valdības darba vērtējums.....	6
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Juris Binde, Jānis Grasis, Juris Gulbis, Arnis Kaktiņš, Artis Kampars, Gundars Ķeniņš – Kings, Jānis Ošlejs, Ģirts Rungainis, Klāvs Sedlenieks, Pēteris Strautiņš	7
III DAĻA – IZKLAIDE UN KULTŪRA	
Galvenie rezultāti.....	10
Atvēlētie līdzekļi izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai	11
Cenu un ienākumu līmeņa ietekme uz kultūras pasākumu apmeklēšanas biežumu	12
Prioritātes kultūras jomā.....	14
Uzskati par koru un deju kolektīvu attīstību.....	14
Brīvā laika pavadīšanas iespējas.....	15
IV DAĻA –EKSPERTU KOMENTĀRI PAR IZKLAIDI UN KULTŪRU	
Arnolds Babris, Ints Dālderis, Ilze Gailīte – Holmberga, Jānis Grasis, Edgars Kots, Gundars Ķeniņš – Kings, Dzintra Mukāne, Jānis Ošlejs, Kaspars Ozoliņš, Klāvs Sedlenieks, Jānis Siliņš, Evita Sniedze, Kristīne Stepīņa, Pēteris Strautiņš, Edgars Vērpe	17
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija.....	23
Aptaujā izmantotā anketa.....	24

„DnB NORD Latvijas barometra” Nr.27 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, laika posmā no 04.06.2010. līdz 18.06.2010. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1022 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA - INDIKATORI

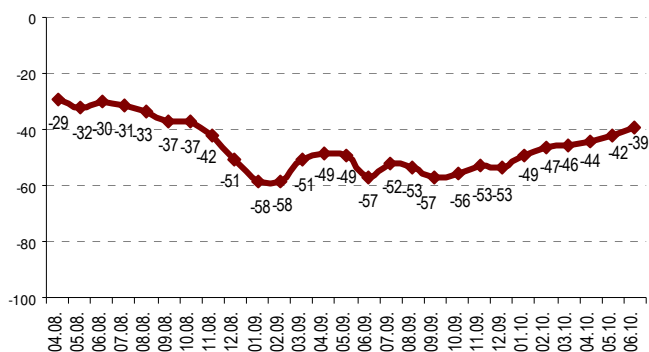
Galvenie rezultāti

Kaut arī, kā apliecina „DnB NORD Latvijas barometra” jūnija dati, kopējais noskaņojums sabiedrībā turpina uzlaboties, atsevišķos rādītājos joprojām ir vērojams salīdzinoši augsts pesimisma līmenis – arī jūnijā vairāk kā 4/5 kritiski vērtē valdības paveikto un iespējas atrast labu darbu Latvijā, un aptuveni puse snieguši negatīvu savas ģimenes materiālā stāvokļa vērtējumu.

- Arī jūnijā ir vērojama tendence uzlaboties **kopējās situācijas** vērtējumam Latvijā – 14% uzskata, ka Latvija attīstās pareizā virzienā. Jāatgādina, ka iepriekšējos mēnešos kopš 2010.gada janvāra tā uzskatīja 8% - 12%.
- Aptuveni tikpat bieži pozitīvi vērtēts arī **Latvijas valdības darbs**. Apmierinātību ar to jūnijā pauda 14%, bet līdzīgi kā iepriekš vairāk kā 4/5 valdības darbu vērtē kritiski (81%).
- Kaut arī to iedzīvotāju īpatsvars, kuri atzinīgi **vērtē pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli**, nav mainījies (13%), iedzīvotāji retāk uzskatījuši, ka ekonomiskā situācija Latvijā šobrīd ir „*loti slihta*” (maijā: 45%, jūnijā: 41%). Pozitīvu vērtējumu **izmaiņām ekonomiskajā situācijā** sniedza 9% iedzīvotāju, kas ir nedaudz biežāk kā maijā (7%). Savukārt attiecībā uz to, kāds būs stāvoklis Latvijas ekonomikā **pēc gada**, iedzīvotāji biežāk kā iepriekš uzskatījuši, ka stāvoklis nebūs mainījies (maijā: 38%, jūnijā: 40%).
- Iedzīvotāji nedaudz biežāk savas ģimenes materiālo stāvokli vērtējuši kopumā negatīvi – jūnijā to par kopumā sliktu uzskata 51% (maijā: 49%). Un visbiežāk, prognozējot, kādas viņu ģimenes materiālais stāvoklis būs pēc gada, iedzīvotāji uzskatījuši, ka tas nebūs mainījies (maijā: 42%, jūnijā: 40%). Turklāt nedaudz biežāk pausts arī viedoklis, ka stāvoklis būs pasliktinājies (maijā: 26%, jūnijā: 27%).
- Joprojām viskritiskāko viedokli iedzīvotāji pauduši par iespējām atrast labu darbu Latvijā. 87% uzskata, ka šādas iespējas ir sliktas, un tikai 1% - ka labas.

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

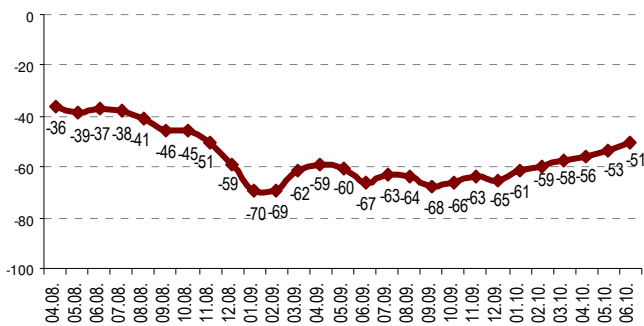
Kā liecina „DnB NORD Latvijas barometra” jūnija dati, iedzīvotāju optimisms turpina nedaudz pieaugt – Kopējā noskaņojuma indekss jūnijā ir -39 (maijā: -42).

Visi respondenti

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DnB NORD Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes un nākotnes vērtējums

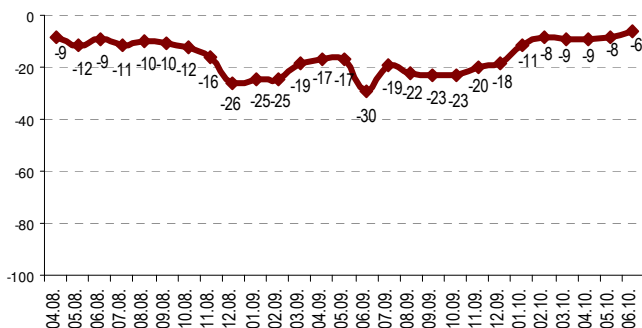
Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Saskaņā ar aptaujas datiem par diviem procenta punktiem jūnijā ir uzlabojies Tagadnes vērtējuma indekss (maijā: -53; jūnijā: -51).

Visi respondenti

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

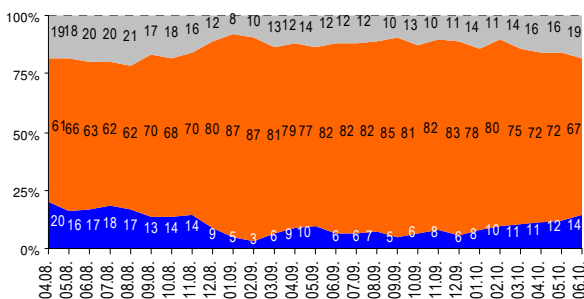
Arī iedzīvotāju prognozes attiecībā uz situāciju nākotnē ir kļuvušas optimistiskākas – jūnijā Nākotnes vērtējuma indekss ir -6, kas ir labākais rādītājs kopš 2008.gada aprīļa, kad tika uzsākti „DnB NORD Latvijas barometra” pētījumi.

Visi respondenti

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa). Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

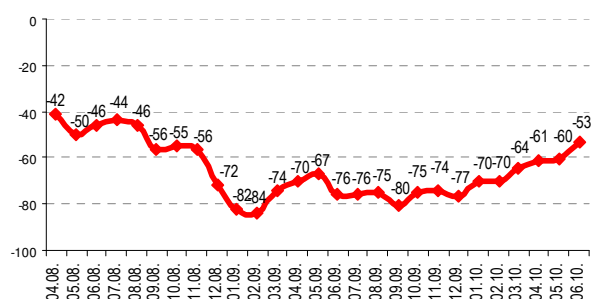
Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Kā liecina 2010.gada jūnija aptaujas dati, iedzīvotāju uzskati par kopējās situācijas attīstību valstī ir vēl nedaudz uzlabojušies – jūnijā to, ka situācija attīstās pareizā virzienā, norādīja 14% (aprīlī: 11%, maijā: 12%). Kritisku noskaņojumu ir saglabājuši 67% iedzīvotāju, kuri uzskata, ka attīstības virziens ir nepareizs. Jāpiebilst, ka tas ir nedaudz retāk kā iepriekš šogad (72% - 80%).

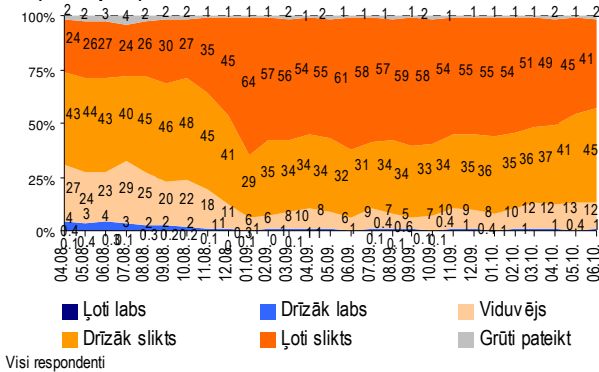
Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatnību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0,5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

2010.gada jūlijs

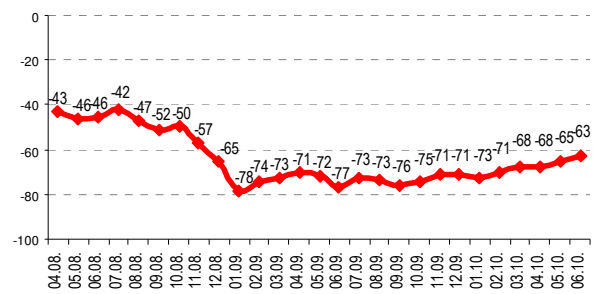
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli?
Vai, Jūsaprāt, tas ir...

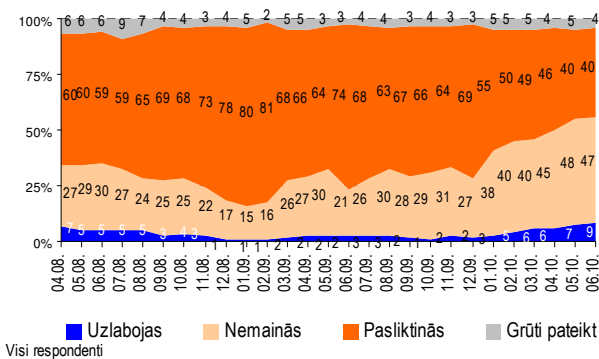
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

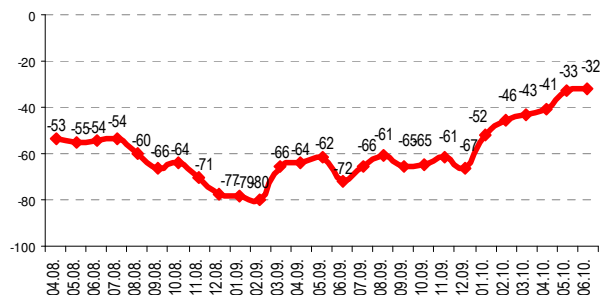
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziens

Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Visi respondenti

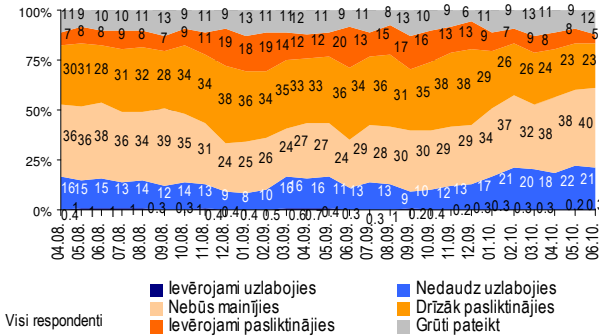
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

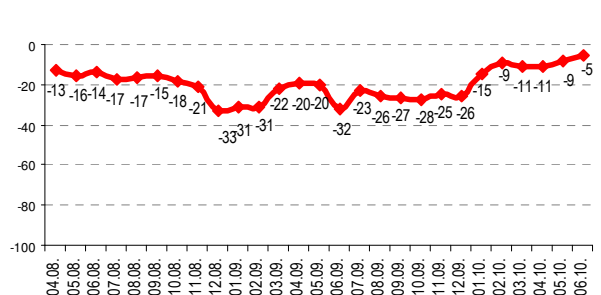
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Jūnijā pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli kā „ļoti sliktu” vērtējuši 41% iedzīvotāju, kas ir nedaudz retāk kā iepriekš (aprīlī: 49%, maijā: 45%). Tiesa, ir pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka ekonomiskais stāvoklis ir „drīzāk slikts” (aprīlī: 37%, maijā: 41%, jūnijā: 45%).

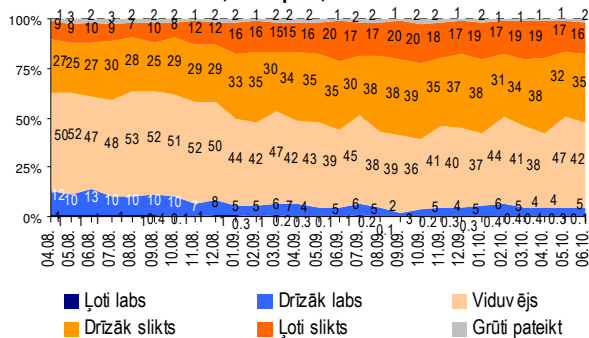
Nedaudz biežāk kā iepriekš iedzīvotāji pauduši viedokli, ka ekonomikas situācija šobrīd uzlabojas (aprīlī: 6%, maijā: 7%, jūnijā: 9%). Tomēr, tāpat kā maijā, 2/5 domā, ka situācija pasliktinās (aprīlī: 46%, maijā un jūnijā: 40%).

Prognozējot, kāds būs Latvijas ekonomiskais stāvoklis pēc gada, nedaudz vairāk kā 1/5 (21%) ir noskaņoti optimistiski un domā, ka situācija būs uzlabojusies. Jāatgādina, ka tas ir aptuveni tikpat bieži kā maijā (22%). Nedaudz biežāk iedzīvotāji domājuši, ka ekonomiskais stāvoklis nebūs mainījies (majā: 38%, jūnijā: 40%), bet retāk – ka būs pasliktinājies (majā: 31%, jūnijā: 28%).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

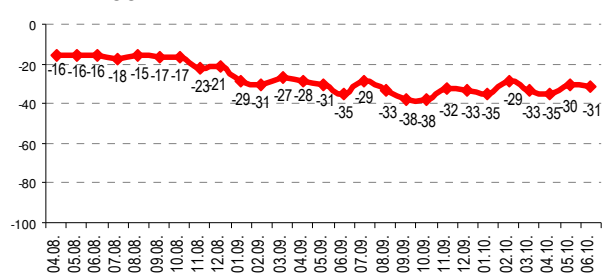
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

Visi respondenti

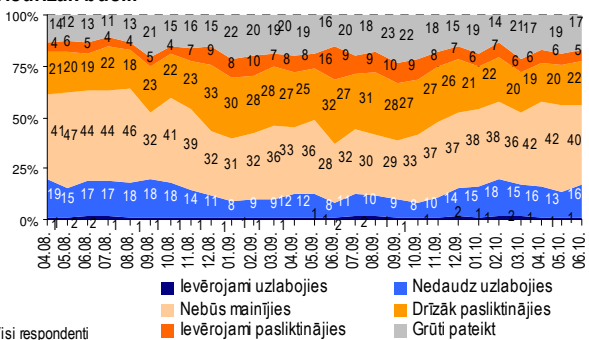
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

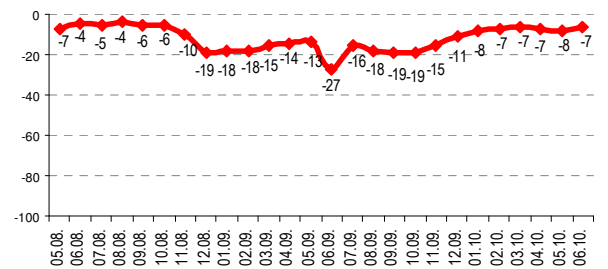
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

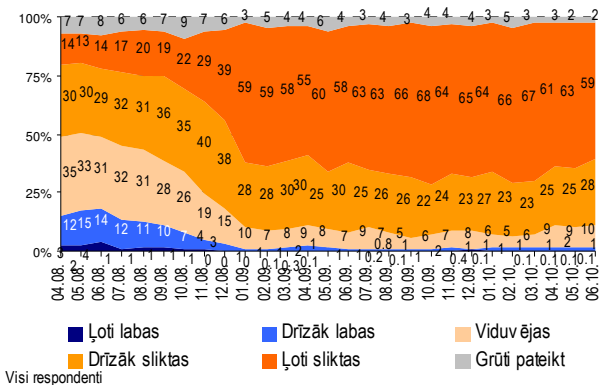
Visi respondenti

Joprojām aptuveni puse iedzīvotāju savas ģimenes materiālo stāvokli vērtē kā kopumā sliktu (maijā: 49%, jūnijā: 51%), un tikai 5% uzskata, ka tas ir labs (maijā: 4%).

Savukārt, prognozējot, kāda viņu ģimenes finansiālā situācija būs pēc gada, 17% domā, ka tā būs uzlabojusies (maijā: 14%), bet 27% - ka pasliktinājusies (maijā: 26%). Visbiežāk gan iedzīvotāji pauduši viedokli, ka pēc gada viņu ģimenes materiālais stāvoklis nebūs mainījies (40%, maijā: 42%).

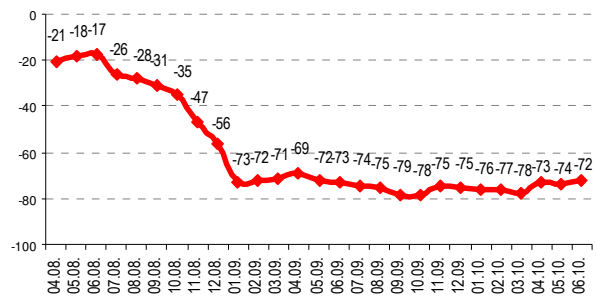
Iespēju atrast darbu vērtējums

Kādas, Jūsuprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsuprāt, tās ir...

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

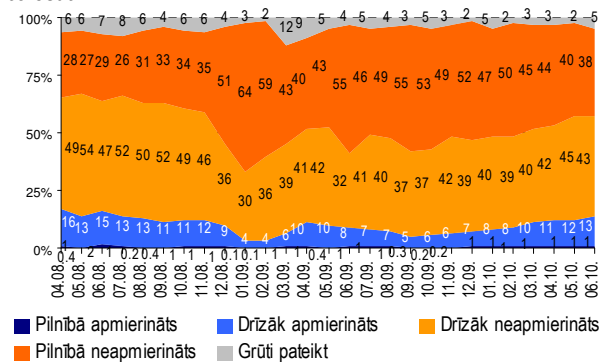

Visi respondenti

Iedzīvotāju uzskati par iespējām atrast labu darbu Latvijā nav būtiski mainījušies: jūnijā šādas iespējas kā sliktas vērtē kopumā 87% iedzīvotāju (maijā: 88%). To, ka iespējas atrast labu darbu, viņuprāt, ir viduvējas, norādīja 1/10 (10%, maijā: 9%), un tikai 1% uzskata, ka iespējas ir labas (maijā: 2%).

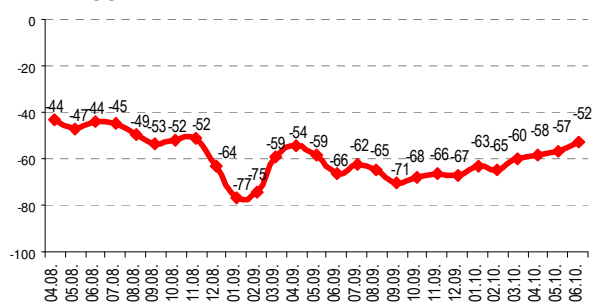
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Arī jūnijā, līdzīgi kā maijā, ir nedaudz uzlabojies valdības darba vērtējums iedzīvotāju vidū: 14% norādīja, ka ir ar to apmierināti (maijā: 13%). Tiesa, joprojām absolūtais vairākums (81%) ar to ir neapmierināti.

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Juris Binde, Dr.oec., SIA „Latvijas mobilais telefons” prezidents

„DnB NORD Latvijas barometra” rezultātos iegūtā indikatoru dinamika pēc sava rakstura ir ļoti līdzīga un nedaudz atgādina kadeta Bīglera zīmētās I Pasaules kara svarīgāko kauju shēmas, kuras līdzinājās viena otrai kā divas ūdens piles. Kopējās pazīmes un tendences gandrīz visiem indikatoriem liecina par zināmu ekonomisko procesu stabilizāciju un nelielu cerību par nākotnes situācijas uzlabošanu. Kopš 2010.gada sākuma nedaudz palielinājies to respondentu skaits, kuri uzskata, ka situācija ir uzlabojusies un samazinājies to radikālo pesimistu skaits, kuri uzskata, ka ir tik slikti, ka sliktāk vairs nevar būt.

Šādu attieksmes maiņu varētu izskaidrot ar to, ka salīdzinājumā ar 2008.gada beigām un 2009.gada pirmo pusi, kad pasaules ekonomiskā krīze izraisīja dramatisku tradicionālo iekšējo un ārējo tirgu sašaurināšanos un tam sekojošo uzņēmumu likviditātes pasliktināšanos, un pat maksātnespējas gadījumu vilni, kas noveda pie būtiska bezdarba pieauguma, 2010.gada sākumā liela daļa uzņēmumu ir radikāli samazinājuši izmaksas vai arī pielāgojušies jaunajai situācijai un atraduši jaunus tirgus vai citas darbības jomas. Arī Nodarbinātības valsts aģentūras dati liecina, ka, lai arī neliels, pašlaik vērojams bezdarba līmeņa samazinājums, it īpaši ekonomiski aktīvākajos Latvijas reģionos un pilsētās.

To „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu skaits, kuri ekonomisko situāciju vērtē negatīvi, pēdējo trīs mēnešu laikā palicis nemainīgs 86% līmenī, taču šāda rezultāta iekšējās struktūras dinamika ļauj runāt par pozitīvāku novērtējumu, jo samazinājies atbilžu skaits, kurās situācija vērtēta kā sliktā, un par tikpat procentpunktiem palielinājies respondentu skaits, kuri uzskata, ka situācija ir drīzāk sliktā.

Pozitīvajiem situācijas vērtējumiem varētu būt arī sezonāls raksturs, jo līdz ar siltāka laika iestāšanos un apkures sezonas beigām II ceturksnī samazinājušās arī mājāsaimniecību izmaksas, kas var radīt iespaidu par materiālā stāvokļa uzlabošanu.

Kopumā respondentu pašreizējo attieksmi par Latvijas ekonomiskās situācijas un arī iedzīvotāju labklājības līmeņa izmaiņām varētu vērtēt kā piesardzīgu optimismu, jo vasaras mēnešos radikālu ekonomiska rakstura lēmumu pieņemšana ir pierimusi un tuvojas Saeimas vēlēšanas. Situācija var mainīties gada beigās gan pozitīvā, gan negatīvā virzienā atkarībā no valdību veidojošo politisko spēku izpratnes par ekonomisko un sociālo situāciju un procesiem.

Jānis Grasis, Banku augstskolas asociētais profesors

Lai arī kopumā „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu uzskati par kopējo situāciju valstī nedaudz uzlabojusies un simboliski pieaudzis atbalsts valdības darbam, tomēr iespējas atrast darbu Latvijā tiek vērtētas sliktāk nekā iepriekš. Oficiālā statistika rāda, ka bezdarba līmenis samazinās, tomēr tas nenotiek jaunu darba vietu skaita pieaugumu dēļ, bet gan, darba spējīgajiem iedzīvotājiem aizbraucot uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tādēļ valdībai būtu jādomā, kā veicināt jaunu darba vietu radīšanu šeit – ar valsts pasūtījumiem, subsidētām darba vietām vai kā citādi.

Juris Gulbis, SIA „Lattelecom” valdes priekšsēdētājs

„DnB NORD Latvijas barometra” dati liecina, ka sabiedrībā vērojams optimisma pieaugums par ekonomisko situāciju valstī. Cerams, ka tuvākajā laikā tas izpaudīsies arī patēriņa pieaugumā, lai gan reāli pašlaik tas nav novērojams. Cilvēki vēl nav gatavi atlicināt vairāk naudas patēriņam, bet tas savukārt bremzē ekonomikas attīstību.

Tirgū valda tendence izvēlēties lētākas preces un pakalpojumus, bet iedzīvotāji vēl nav gatavi maksāt par papildu pakalpojumiem ar augstāku pievienoto vērtību. Tas nozīmē, ka vēl kādu laiku uzņēmējiem būs jāturpina samazināt savas izmaksas, optimizēt darbību un uzlabot savus komercpiedāvājumus.

Lai gan iedzīvotāju optimisms par kopējo situāciju valstī ir audzis, tas nav attiecināms uz cilvēku cerībām atrast darbu, kur arvien vēl valda salīdzinoši liels pesimisms. Šajā ziņā rezultāti ir mazliet pretrunīgi, ko, iespējams, var saistīt ar faktu, ka ārā ir lieliska vasara un sācies priekšvēlēšanu laiks ar visiem no tā izrietošajiem solījumiem par labāku dzīvi.

Arnīs Kaktiņš, SKDS direktors

Vēl viens mēnesis Latvijā ir pagājis bez ievērojamiem politiskiem un ekonomiskiem satricinājumiem, un arī „DnB NORD Latvijas barometrs” rāda, ka sabiedrības kopējais noskaņojums atkal jau par dažiem punktiem ir uzlabojies. Un, lai gan kopējais noskaņojumu „temperatūras” līmenis (-39 punkti), neskatoties uz vasaru aiz loga,

liecina par dziļu zienu iedzīvotāju prātos, kopējā noskaņojumu „temperatūra“ tomēr ir augstāka nekā maija vidū (-42 punkti) vai pirms pusgada (-53 punkti).

Ja skatāmies, kā iedzīvotāju noskaņojumi ir mainījušies dažādās jomās, tad jāsecina, ka dažu pēdējo mēnešu laikā pozitīvas izmaiņas noskaņojumā uzrāda visi apakšindeksi. Izņēmums ir abi ģimenes materiālās situācijas vērtējuma rādītāji. Tas nozīmē, ka iedzīvotāji pēdējo mēnešu laikā mazāk pesimistiski vērtē gan kopējo situāciju valstī, gan pašreizējo ekonomikas stāvokli un tā izmaiņu virzienu, gan arī iespējamo Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem.

Nedaudz uzlabojušies arī valdības darba un iespēju atrast labu darbu vērtējumi. Tomēr jāatzīst, ka pēdējā rādītāja gadījumā, neskatoties uz naga melnuma tiesas cienīgu uzlabojumu, tas vēl aizvien atrodas vairāk nekā kritiskā stāvoklī – 87% iedzīvotāju iespējas atrast labu darbu vērtē kā sliktas. Pašreizējais noskaņojuma uzlabojuma temps ir tāds, ka, ja vien kaut kas radikāli nemainīsies, tad vismaz es sava atlikušā mūža laikā diez vai piedzīvošu sabiedrību, kas iespējas atrast labu darbu Latvijā vērtē drīzāk pozitīvi.

Savukārt „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu pašreizējais ģimenes materiālās situācijas vērtējums un prognozes tās izmaiņām pēc 12 mēnešiem liecina par pesimistiskā noskaņojuma stagnāciju. Ja pašreizējo ģimenes finansiālo situāciju 51% iedzīvotāju vērtē kā sliktu, tikai 5% – kā labu, bet 42% kā viduvēju (noskaņojuma indekss: -31 punkts), tad nākotne iedzīvotājiem tomēr šķiet mazāk drūma. Jūnija vidū kopumā 17% sliecās domāt, ka pēc gada viņu ģimenes finansiālā situācija būs uzlabojusies, 27% – ka pasliktinājusies, bet 40% domā, ka nekas nebūs mainījies. Sliktā ziņa šeit nosacīti ir tāda, ka šāds pesimisma līmenis (noskaņojuma indekss: -7 punkti) saglabājas gandrīz nemainīgs jau pusgadu.

Tas viss nozīmē tikai to, ka iedzīvotāju pesimisms straujāk mazinās jomās, kur ar pašu pieredzi ir neiespējami pārliecināties par iespējamo progresu, piemēram, kurš gan pats personīgi ar savām acīm, ausīm vai rokām spēj objektīvi novērtēt Latvijas ekonomikas stāvokli un tās pašreizējo attīstību. Bet jomās, kur cilvēki tik tiešām zina, par ko runā, piemēram, par savām personīgajām finansēm un iespējām atrast darbu, - ne tik strauji.

Manuprāt, ja iedzīvotāju pesimisms, vērtējot personīgās finanses, saglabāsies, tas neizbēgami neļaus vērā ņemami uzlaboties noskaņojumiem citās jomās. Man ir grūti iedomāties situāciju, kurā (protams, pieņemot, ka joprojām dzīvojam demokrātijā, nevis totalitārisma) liela iedzīvotāju daļa paustu sajūsmu par valdības darbu, valsts kopējo virzību un valsts ekonomikas attīstību, kaut arī personisko finanšu stāvokli uzskatītu par ļoti sliktu. Tāpēc Latvijas vadītājiem būtu lietderīgi neaizmirst, ka informēšana par to, ka valstī viss lēnām un pamazām uzlabojas, ir nepieciešama un noderīga, taču agrāk vai vēlāk šī uzlabošanās iedzīvotājiem jāsajūt arī pašiem. Citādi nespēju iedomāties veidu, kā valdībai un Saeimai atgūt sabiedrības uzticēšanos.

Artis Kampars, Ekonomikas ministrs

„DnB NORD Latvijas barometra” dati apliecina, ka premjerministra Valda Dombrovska valdībai ir izdevies radīt priekšnosacījumus Latvijas ekonomikas izaugsmei uz ilgtspējīgiem pamatiem. Svarīgi ir izmantot šo vēsturisko situāciju, kad ekonomika sāk atveseļoties un iedzīvotāju sentiments ir ar augoši pozitīvu tendenci, lai turpinātu iesāktos darbus pie Latvijas konkurētspējas stiprināšanas ražošanas un pakalpojumu sektoros.

Tas, ka par ekonomikas dzinējspēku ir kļuvis eksports, skaidri apliecina, ka valdības līdz šim iedarbinātie atbalsta instrumenti ir bijuši efektīvi un valdības īstenotā politika ir jāturpina. Nepiedodama kļūda būtu atkārtot „trekno” gadu eksperimentus, attīstību būvējot vienīgi uz valsts budžetā sakņotu pasūtījumu apsaimniekošanu vai atsevišķu uz iekšēja pieprasījuma balstītu nozaru nesamērīgu izaugsmi. Latvijas ekonomikā pirmajā vietā ir jābūt eksportam, ko veido preces un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību.

Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis, profesors

„DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti rāda, ka saimnieciskā situācija Latvijā mainījies maz. Īslaicīgie uzlabojumi, kas visvairāk saistās ar eksportu, var atkal viegli mainīties uz pesimistisko pusi, īpaši, ja ātri neatrisināsies arī Eiropas Savienības (ES) problēmas. Vairākas ES valstis savā saimnieciskajā politikā pašreiz vairāk paļaujas uz taupību un izvairās no budžeta deficītu palielināšanas, kas neveicina ātru rosības pieaugumu. Arī Amerikas Savienotās Valstis cenšas palielināt savus eksporta apjomus, turklāt ES brīvās tirdzniecības līgumi ar Āzijas valstīm nav uzreiz izpildāmi.

Latvijas algas ir ceturtais mazākās Eiropas Savienībā, un pusei tautas ģimenes finansiālais stāvoklis ir sliktas, kas nozīmē, ka vismaz 5% no iedzīvotājiem ir nabadzīgi. Sabiedrības noskaņojums rāda, ka Latvijas tauta ir sadalījusies divās daļās. Pirmajā ir tie, kuri dzīvo pārtikuši un turīgi, savukārt otrajā atrodas pieticīgi vai nabadzīgi dzīvojoši iedzīvotāji.

Ir sākusies demogrāfiskā novecošanās, kas ievērojami ierobežos ienākumu pārdali ar nodokļu vai pensiju palīdzību. Tā kā šī situācija neuzlabosies, varam rēķināties ar to, ka līdzīgi kā tagad lemj Francijas valdība, drīzumā būs jāpaaugstina minimālais pensiju vecuma sliekšnis līdz 65 gadu robežai. Der atcerēties, ka Otto fon Bismarks

ieviesa sociālo pensiju sistēmu nevis tāpēc, lai sniegtu ilgstošas, labi nodrošinātas vecumdienas, bet, lai rūpētos par tiem, kuri savos pēdējos mūža gados paši sevi vairs uzturēt nevar. Šajā situācijā ieteikumi būtu atvieglot sociālo budžetu ar vēlākām pensijām, kā arī specialām pensijām un pabalstiem strādāt nespējīgajiem iedzīvotājiem.

Jānis Ošlejs, „Latvija 2030” stratēģijas līdzautors, ekonomists

Pieaugot eksportam un dzirdot par izaugsmi arī citviet ekonomikā, arvien pieaug iedzīvotāju ticība, ka tā atkopsies. Tomēr vēl aizvien satrauc un biedē nemainīgais „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu priekšstats par bezdarba līmeni, jo jūnijā iespējas atrast darbu kā sliktas vērtē 87% iedzīvotāju, salīdzinot ar 88% maijā. Bezdarbs patlaban ir lielākā Latvijas problēma. Ja bezdarbs saglabāsies nemainīgi augsts, pēc brīža labais latviešu noskaņojums sāks mainīties un mēs pieredzēsim lielāku skepsi. Tāpēc valdībai ir jādomā par proaktīvu politiku bezdarba mazināšanai, kas ir jāuzsāk vistuvākajā laikā.

Ģirts Rungainis, investīciju bankas „Prudentia” partneris, padomes loceklis

Ekonomiskā situācija nenoliedzami uzlabojas, un „DnB NORD Latvijas barometra” respondenti sev raksturīgajā nīgrumā to lēnām atzīst, tomēr izmantojot vismazāko iespēju gausties un sagaidot, ka pašu darāmo darbu izdarīs kāds cits, pirmkārt – valsts.

Postpadomju opozīcija valstij, masu analfabētisms ekonomikā un politikā un vidējā izglītības profila neatbilstība pieprasījumam neļauj lielākai iedzīvotāju daļai paskatīties uz dzīvi reāli un proaktīvi uzlabot savu situāciju. Diemžēl pasivitāte, negativisms, slinkums un gara kūtrums mums ir vairāk raksturīgs, nekā vajadzētu dinamiskai ekonomikai un plaukstošam valstiskumam, un šī sentimenta maiņa notiek lēni. Tomēr, neņemot vērā priekšvēlēšanu gaudošānu, kas meklē stulbāko, nestabilāko un korumpētāko elektorāta daļu un mēģina baltu padarīt par melnu, izskatās, ka, novērtējot situāciju, kopumā paliekam veselīgāki, reālistiskāki un, cerams, arī darbīgāki, rokoties ārā no bedres.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Lai gan nekādas būtiskas izmaiņas jūnija „DnB NORD Latvijas barometrā” nav vērojamas, ir diezgan pārsteidzoši vērot to, kā Latvijas iedzīvotāji turpina neuzticēties personīgajai pieredzei attiecībā uz pašu materiālo stāvokli, kurš turpina būt ļoti kritisks vai pat ar tendenci pasliktināties, un vispārējo valsts attīstības virzienu, kurš turpina kļūt arvien mazāk pesimistisks. Acīmredzot šeit vietā runāt par mediju un ekspertu lielo ietekmi, kuri liek sabiedrībai noticēt, ka valsts attīstība ir pareiza pat tad, ja tās iedzīvotājiem klājas arvien sliktāk. Tomēr optimistiskie uzskati par nākotnes perspektīvām liek domāt, ka Latvijas iedzīvotāji šo pašreizējo stāvokli uzskata par pārejošām grūtībām, kurām pārskatāmā un samērā īsā laika posmā pienāks gals.

Pēteris Strautiņš, DnB NORD Bankas ekonomikas eksperts

Kā jau šogad ierasts, „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu noskaņojums uzlabojās arī jūnijā, turklāt nedaudz straujākā tempā nekā iepriekšējos mēnešos. Kopējā noskaņojuma indekss kāpa par trīs punktiem, salīdzinot ar divu punktu pieaugumu iepriekšējos divos mēnešos. Kopējais indekss jūnijā bija -39 punkti, kas ir augstākais rādītājs kopš 2008.gada oktobra – pēdējā mēneša pirms mirkļa, kad sabiedrībai pilnībā kļuva zināms finanšu krīzes mērogs un nepieciešamība vērsties pie starptautiskajām finanšu institūcijām ar visām no tā izrietošajām - psiholoģiski nepatīkamajām un ne tikai psiholoģiski - sekām.

Nākotnes vērtējumi nu jau pārliecinoši ir labāki nekā visā „DnB NORD Latvijas barometra” aplūkotajā posmā kopš 2008.gada aprīļa. Tikai 9% aptaujāto uzskata, ka ekonomiskā situācija uzlabojas, taču tajā pašā laikā šādu cilvēku ir vairāk nekā visās līdzšinējās aptaujās. Vēl pērnā gada oktobrī šādi domāja tikai 1% respondentu. Tikai 5% cilvēku domā, ka ekonomikas stāvoklis pēc gada būs būtiski pasliktinājies, kas savukārt ir mazākais skaits aptaujas vēsturē.

Diemžēl ne viss ir gājis uz augšu, jo ģimeņu pašreizējā materiālā stāvokļa indekss ir nedaudz pasliktinājies un tajā nav bijis būtiska progresa kopš pērnā gada novembra. Tam ir loģisks izskaidrojums – bezdarbs ir tikko sācis samazināties, bet algas labākajā gadījumā stāv uz vietas. Ekonomikas izaugsme ir sākusies, bet lielākās sabiedrības daļas dzīves līmeni tā pozitīvi ietekmēs ar aizkavēšanos – tāpat kā uzreiz nebija jūtama ekonomiskās recesijas sākšanās 2008.gada sākumā. Prognozes par ģimenes materiālo stāvokli uzlabojas, taču lēnāk nekā prognozes par ekonomisko situāciju kopumā.

Visstraujāk - par pieciem punktiem - jūnijā ir uzlabojies „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu vērtējums par valdības darbu, taču tas joprojām ir viens no negatīvākajiem. Tāpat kā kopējās situācijas vērtējums tas ir atgriezies 2008.gada oktobra līmenī. Jāatzīst, ka tas ir visu demokrātisko valstu valdību liktenis – vēlētajiem to sniegumu vērtē pēc tajā brīdī notiekošā, taču valdības pieņemto lēmumu situāciju valstī fundamentāli var uzlabot tikai ilgākā laikā. Jo vairāk cilvēku to sapratīs, jo pārdomātāka būs viņu rīcība oktobrī.

III DAĻA – IZKLAIDE UN KULTŪRA

Galvenie rezultāti

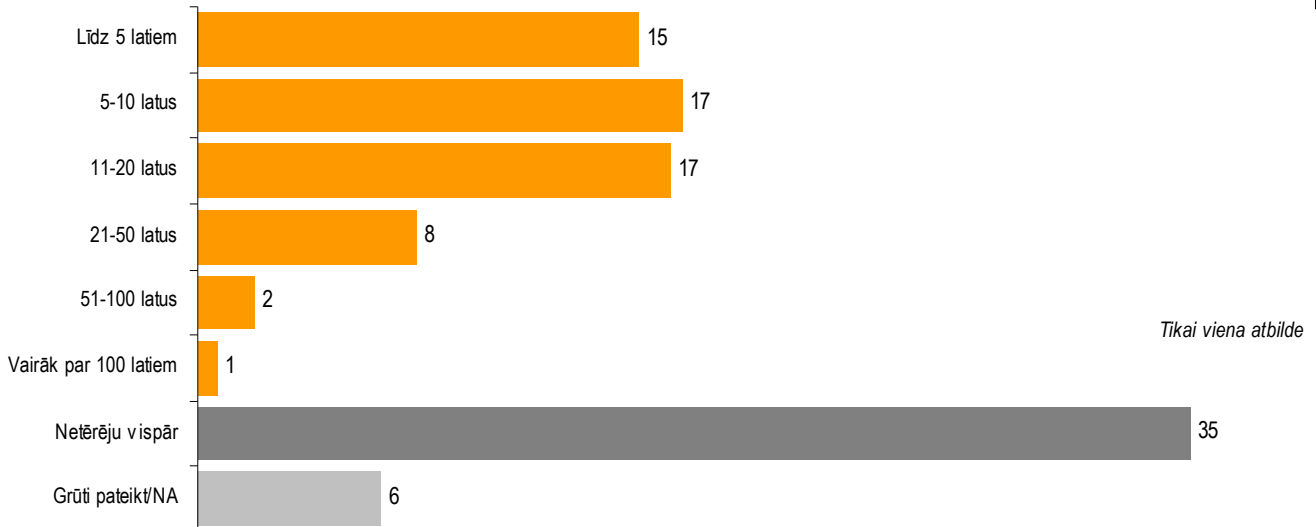
Saskaņā ar pētījuma datiem lielākā daļa iedzīvotāju šobrīd kultūras pasākumiem velta mazāk līdzekļu nekā pirms 2 – 3 gadiem. Turklāt puse iedzīvotāju arī norādījuši, ka naudu kultūras pasākumu apmeklēšanai netērē vispār (par izklaidi to norādīja aptuveni 1/3). Lielākā daļa iedzīvotāju, raksturojot cenu ietekmi uz viņu kultūras pasākumu izvēli, norādīja, ka vai nu cenšas rast iespēju apmeklēt pasākumus bez maksas, vai vienmēr meklē lētāko piedāvājumu, un tikai 1/10 atzina, ka viņu kultūras pasākumu izvēli cena neietekmē – ko grib, to arī apmeklē. Arī situācijā, ja būtu nepieciešams maksāt vairāk par noteiktu pasākumu apmeklēšanu vai līdzdalību tajos, iedzīvotāji pārsvarā nevēlētos maksāt vairāk – 27% jau tagad attiecīgos pasākumus neapmeklē, un 21% tos neapmeklētu vai atteiktos no līdzdalības tajos paaugstinātas maksas dēļ.

- Gandrīz puse iedzīvotāju mēnesī izklaidē tērē līdz 20Ls – 15% tērē līdz 5 latiem, 17% atvēl no 5 līdz 10 latiem, un vēl 17%: no 11 līdz 20 latiem. Lielāku summu mēnesī izklaidē paredz aptuveni 1/10 iedzīvotāju (11%).
- Kultūrai līdz 20Ls mēnesī tērē 39% iedzīvotāju, bet 50% naudu kultūras pasākumiem netērē vispār. Visbiežāk, minot konkrētas summas, iedzīvotāji norādījuši, ka tērē līdz 5 latiem (16%) vai no 5 līdz 10 latiem (15%).
- Lielākā daļa iedzīvotāju atzīst, ka šobrīd kultūras pasākumiem velta mazāk līdzekļu nekā pirms 2 – 3 gadiem: 51% tērē ievērojami mazāk, un 13% tērē nedaudz mazāk. Tikai 4% norādīja, ka tagad kultūras pasākumiem velta vairāk līdzekļu nekā pirms 2 – 3 gadiem.
- Lūgti norādīt, par kādu pasākumu apmeklēšanu vai līdzdalību tajos viņi būtu ar mieru maksāt vairāk, ja tiktu pārtraukts vai samazināts valsts finansiālais atbalsts šim jomām, 21% norādīja, ka vispār atteiktos no attiecīgo pasākumu apmeklēšanas vai līdzdalības tajos, un 27% minēja, ka jau tagad nepiedalās, neapmeklē šādus pasākumus. Visbiežāk iedzīvotāji būtu ar mieru maksāt vairāk par teātri (20%), Dziesmu un deju svētkiem (16%), kā arī par pilsētu svētkiem (14%).
- Atbildot, cik lielā mērā cena ietekmē viņu kultūras pasākumu izvēli, 41% norādīja, ka cenšas rast iespēju apmeklēt kultūras pasākumus bez maksas, un 26% vienmēr meklē lētāko piedāvājumu. Tikai 12% norādīja, ka nauda neietekmē viņu kultūras pasākumu izvēli.
- Aptuveni puse iedzīvotāju (53%) uzskata, ka viņi kultūras pasākumus apmeklētu biežāk, ja palielinātos viņu ienākumi. To, ka ienākumu līmeņa uzlabošanās neietekmētu viņu kultūras pasākumu apmeklēšanas paradumus, norādīja 29%.
- Par galvenajām prioritātēm kultūras jomā, kuras būtu jāfinansē no valsts un pašvaldību budžeta, iedzīvotāji pārsvarā uzskata bērnu mūzikas un mākslas skolas (56%), kā arī lielo pasākumu nodrošināšanu (piemēram, Dziesmu un deju svētki, regulārie kultūras festivāli) (41%). Savukārt visretāk starp prioritātēm iedzīvotāji minējuši klasisko mūziku (6%) un jaunu kultūras objektu būvniecību (8%).
- Vērtējot koru un deju kolektīvu attīstību Latvijā, visbiežāk iedzīvotāji atbalstījuši uzskatu, ka finansējums nav pietiekams, bet tradīcijas ir spēcīgākas, tādēļ kori un deju kolektīvi izdzīvos (47%).
- Brīvajā laikā iedzīvotāji visbiežāk mēdz skafīties televizoru (74%), atpūsties pie dabas (62%), kā arī strādāt dārzā (43%), iet ciemos (42%) un lasīt grāmatas (40%). Visretāk iedzīvotāji norādījuši, ka brīvajā laikā mācās dziedāt, dejojot, gleznot (4%) vai apmeklē domubiedru klubus (4%).
- Aptuveni 1/4 iedzīvotāju (24%) domā, ka ārpus Rīgas visvairāk pietrūkst teātra, operas izrāžu un klasiskās mūzikas koncertu. To, ka pietrūkst iespēju izglītoties, apmeklēt kursus, minēja 20%, un trešā visbiežāk minētā joma, kurā pietrūkst brīvā laika pavadīšanas iespēju ārpus Rīgas, bija rok-mūzikas un populārās mūzikas koncerti (17%).

Atvēlētie līdzekļi izklaides un kultūras pasākumu apmeklēšanai

Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat izklaidei?

%

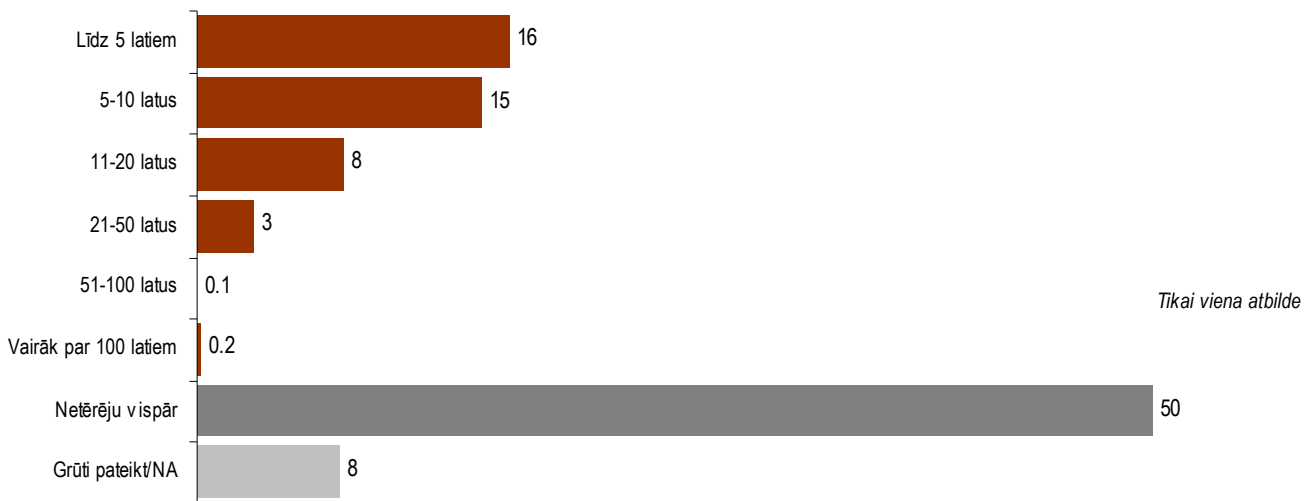
2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Kā liecina pētījuma dati, aptuveni puse Latvijas iedzīvotāju mēnesī izklaidei tērē līdz 20Ls – 15% tērē summu līdz 5Ls, 17% tērē no 5 līdz 10 latiem mēnesī, un 17% tērē no 11Ls līdz 20Ls mēnesī izklaidei. Vairāk nekā 20Ls mēnesī tērē aptuveni 1/10 iedzīvotāju, tai skaitā 8% - no 21Ls līdz 50Ls, un tikai 3% tērē vairāk kā 51Ls.

To, ka naudu izklaidei netērē vispār, minēja nedaudz vairāk kā 1/3 iedzīvotāju (35%).

Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat kultūras pasākumiem (piemēram, teātri, izstādes, opera, klasiskās mūzikas koncerti u.tml.)?

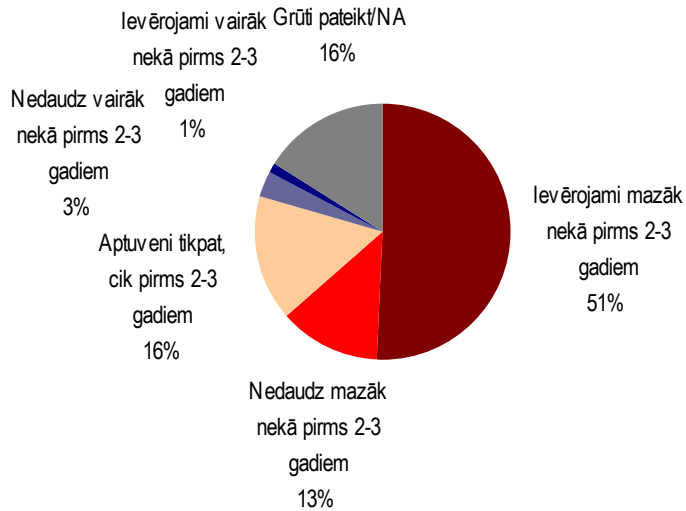
%

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Savukārt kultūras pasākumiem iedzīvotāji tērē mazāk. Kopumā 2/5 tērē līdz 20Ls – 16% tērē līdz 5Ls, 15% tērē no 5 līdz 10 latiem, un 8%: no 11Ls līdz 20Ls. Vairāk kā 20Ls kultūras pasākumiem mēnesī tērē neliela daļa iedzīvotāju (3%). Turklāt puse iedzīvotāju (50%) atzīmēja, ka kultūras pasākumiem naudu netērē vispār.

Ja salīdzinātu ar situāciju pirms diviem - trim gadiem, cik daudz līdzekļu mēnesī veltāt kultūras pasākumiem?

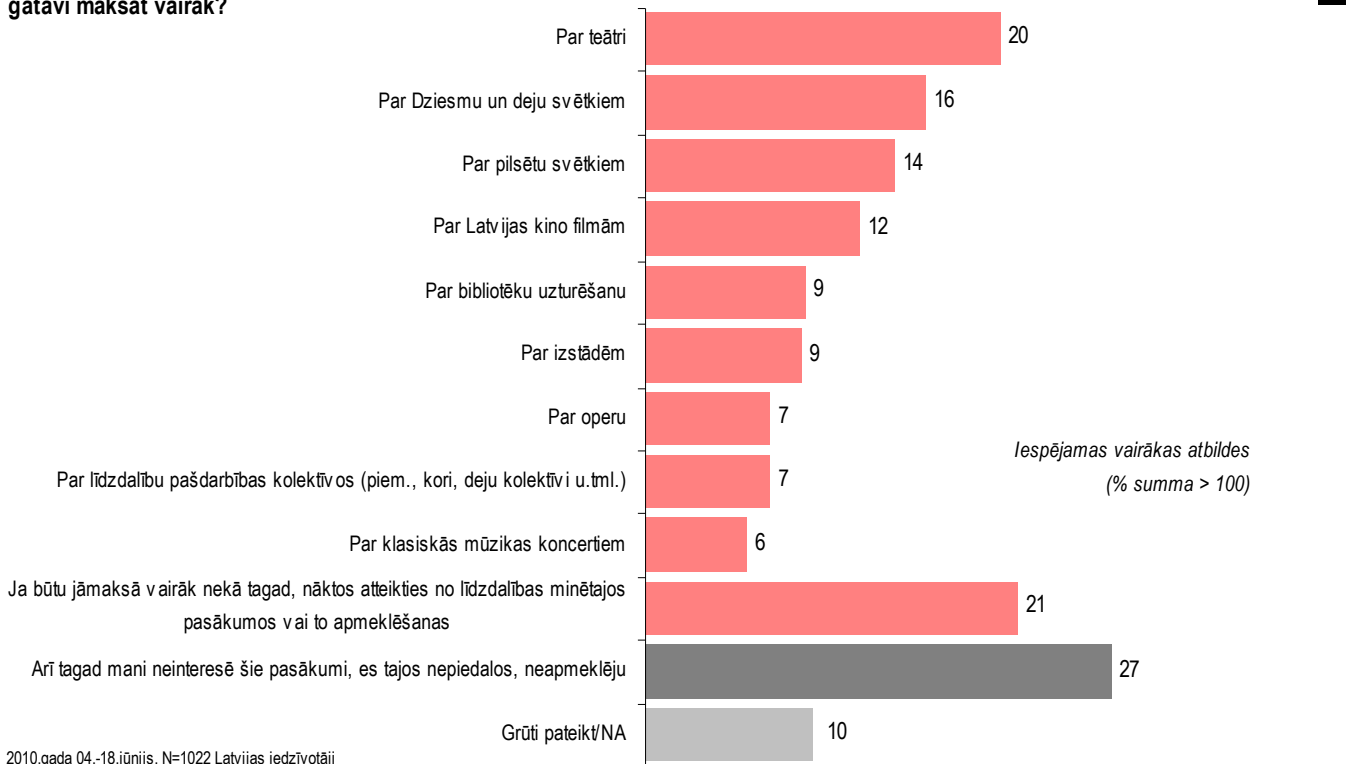
2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti norādīt, kā ir mainījušies izdevumi kultūras pasākumiem, salīdzinot ar laika posmu pirms 2 – 3 gadiem, 51% atzina, ka šobrīd tērē ievērojami mazāk. Vēl 13% norādīja, ka tērē nedaudz mazāk nekā pirms 2 – 3 gadiem.

Mazāk kā 1/5 (16%) atzīmēja, ka šobrīd kultūras pasākumiem tērē tikpat, cik iepriekš, bet visretāk iedzīvotāji atzinuši, ka tagad tērē vairāk nekā pirms pāris gadiem: 3% tērē nedaudz vairāk, un 1% velta ievērojami vairāk līdzekļu nekā pirms 2 – 3 gadiem.

Cenu un ienākumu līmeņa ietekme uz kultūras pasākumu apmeklēšanas biežumu

Daudzas kultūras sfēras patlaban saņem valsts vai pašvaldības finansiālu atbalstu, tādejādi ļaujot samazināt biļešu cenu vai līdzdalības maksājumus, vai arī nodrošinot, ka par tiem vispār nav jāmaksā. Gadījumā, ja finansiālais atbalsts tiktu pārtraukts vai samazināts, un par pasākumu apmeklēšanu vai līdzdalību pašdarbības kolektīvos būtu jāmaksā vairāk, par ko Jūs pats/i būtu gatavi maksāt vairāk?

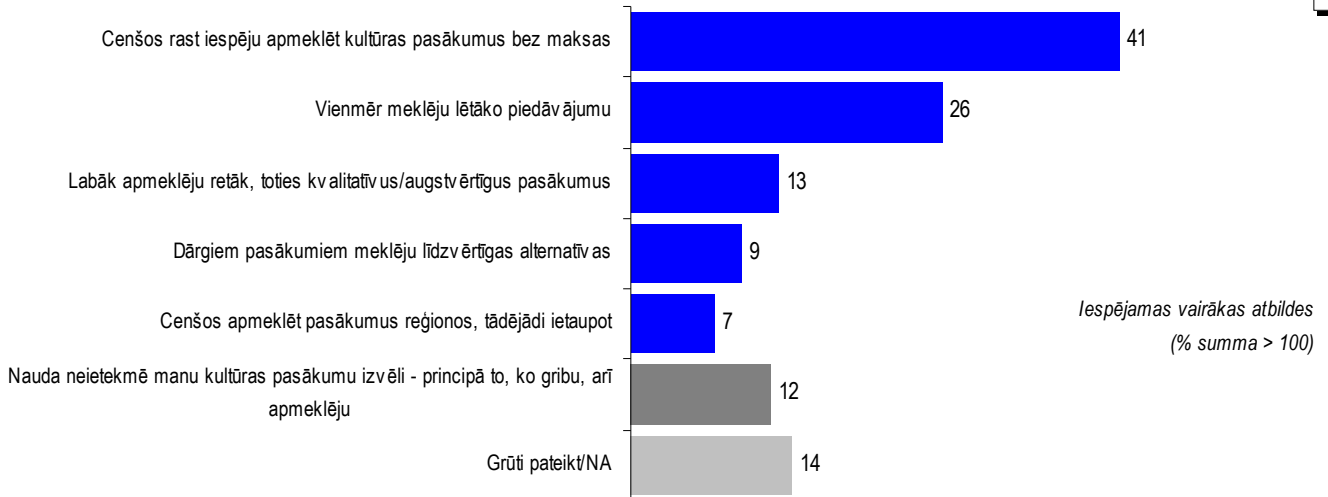

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Raksturojot, par kādiem pasākumiem viņi būtu ar mieru maksāt vairāk, ja attiecīgajām kultūras sfērām tiktu pārtraukts vai samazināts valsts finansējums, 20% pauda viedokli, ka būtu ar mieru maksāt vairāk par teātri, 16% vairāk maksātu par Dziesmu un deju svētkiem, 14% - par pilsētu svētkiem, un 12% - Latvijas kinofilmām. Retāk pausta gatavība maksāt vairāk par citiem kultūras pasākumiem: bibliotēku uzturēšanu (9%), izstādēm (9%), operu (7%), līdzdalību pašdarbības kolektīvos (7%) un klasiskās mūzikas koncertiem (6%).

Jāpiebilst, ka 21% norādīja, ka situācijā, ja būtu jāmaksā vairāk nekā tagad, viņi atteiktos no līdzdalības vai šo pasākumu apmeklēšanas, bet 27% atzina, ka jau šobrīd viņus kultūras pasākumi neinteresē, viņi tajos nepiedalās un neapmeklē.

Cik lielā mērā cena ietekmē Jūsu kultūras pasākumu izvēli?

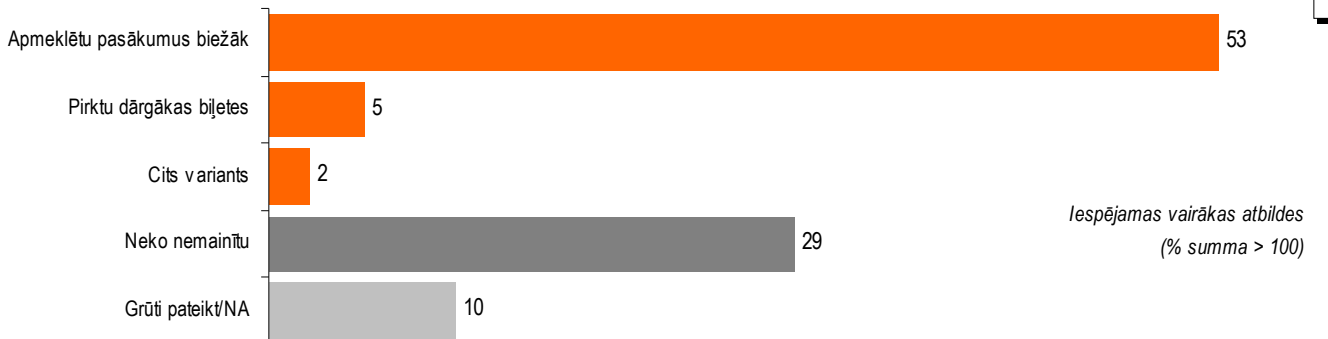

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Atbildot uz jautājumu, cik lielā mērā cena ietekmē viņu kultūras pasākumu izvēli, visbiežāk (41%) iedzīvotāji norādījuši, ka cenšas rast iespēju apmeklēt kultūras pasākumus bez maksas. To, ka vienmēr meklē lētāko piedāvājumu, atzīmēja 26%. Retāk iedzīvotāji minējuši, ka labāk apmeklē retāk, toties kvalitatīvus un augstvērtīgus kultūras pasākumus (13%), meklē līdzvērtīgas alternatīvas dārgiem pasākumiem (9%) vai cenšas ietaupīt, apmeklējot pasākumus reģionos (7%).

Nedaudz vairāk kā 1/10 iedzīvotāju (12%) norādīja, ka nauda neietekmē viņu kultūras pasākumu izvēli – viņi apmeklē to, ko grib.

Ja Jūsu ienākumi palielinātos, kā Jūs mainītu savus kultūras pasākumu apmeklēšanas paradumus?

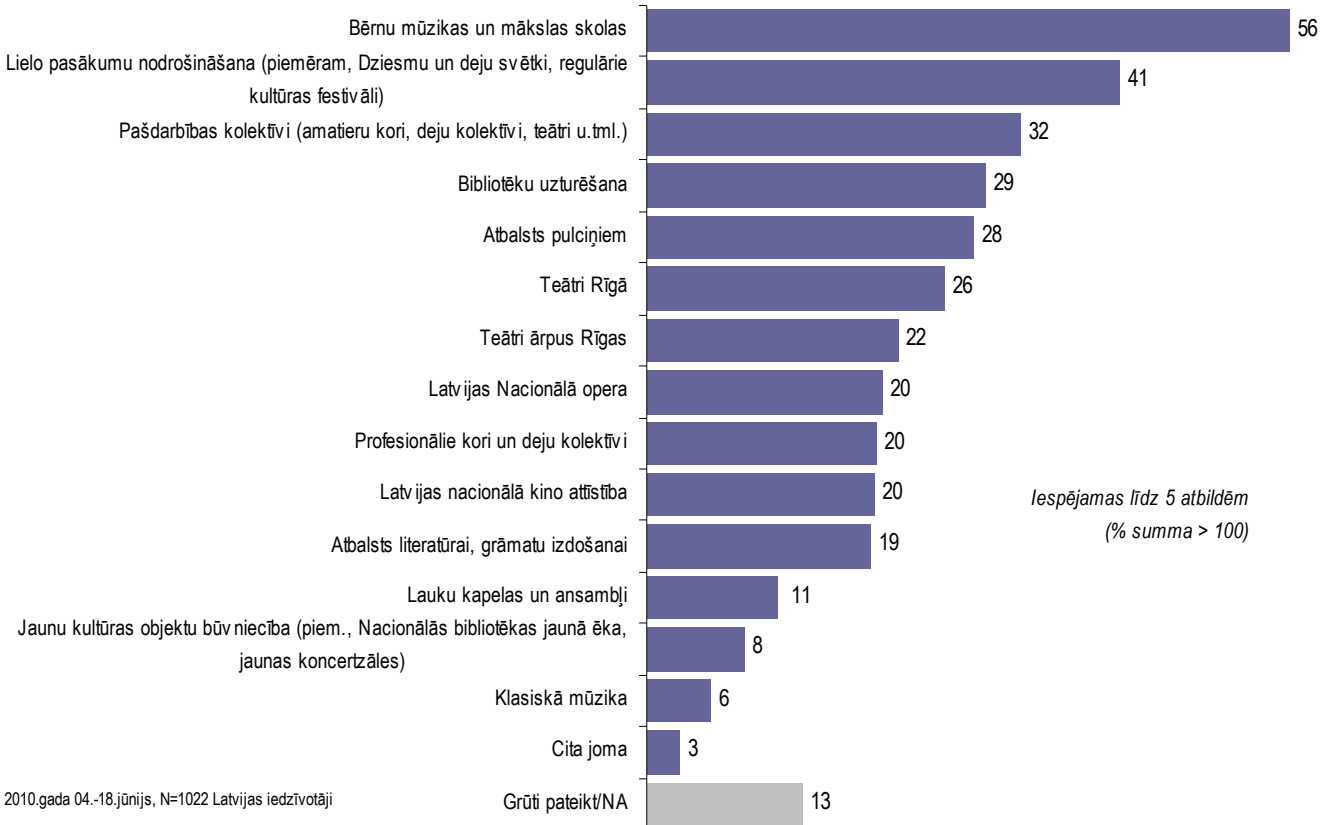

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Lielākā daļa iedzīvotāju atzina, ka, ja viņu ienākumi palielinātos, viņi biežāk apmeklētu kultūras pasākumus (53%). Tikai 5% atzīmēja, ka šādā situācijā pirktu dārgākas biļetes. Tomēr jāatzīmē, ka vairāk nekā 1/4 atzīmēja, ka ienākumu palielināšanās nekādi neietekmētu viņu kultūras pasākumu apmeklēšanas paradumus (29%).

Prioritātes kultūras jomā

Ja ierobežota finansējuma gadījumā būtu jāizšķiras, kam piešķirt finansējumu, kuru 5 kultūras jomu atbalstīšana no valsts un pašvaldību budžeta būtu jāatzīst par prioritāti?

Lielākā daļa iedzīvotāju (56%) pauda viedokli, ka ierobežota finansējuma gadījumā vienai no kultūras nozares prioritātēm, kas būtu jāatbalsta no valsts un pašvaldību budžeta, ir jābūt bērnu mūzikas un mākslas skolām. Otrā biežāk minētā joma bija lielie pasākumi (piemēram, Dziesmu un deju svētki, regulārie kultūras festivāli) (41%). Aptuveni 1/3 uzskatīja, ka vienai no prioritātēm ir jābūt pašdarbības kolektīviem (amatieru koriem, deju kolektīviem, teātriem u.tml.) (32%). Nedaudz retāk norādītas tādas kultūras jomas kā bibliotēku uzturēšana (29%), atbalsts pulciņiem (28%), teātri Rīgā (26%) un ārpus Rīgas (22%).

Aptuveni 1/5 par prioritātēm ir uzskatījuši arī Latvijas Nacionālo operu (20%), profesionālos koru un deju kolektīvus (20%), Latvijas nacionālā kino attīstību (20%) un atbalstu literatūrai, grāmatu izdošanai (19%).

Trīs visretāk minētās nozares, kuras būtu jāuzskata par prioritātēm ierobežota finansējuma apstākļos bija lauku kapelas un ansambļi (11%), jaunu kultūras objektu būvniecība (piemēram, Nacionālās bibliotēkas jaunā ēka, jaunas koncertzāles) (8%) un klasiskā mūzika (6%).

Uzskati par koru un deju kolektīvu attīstību

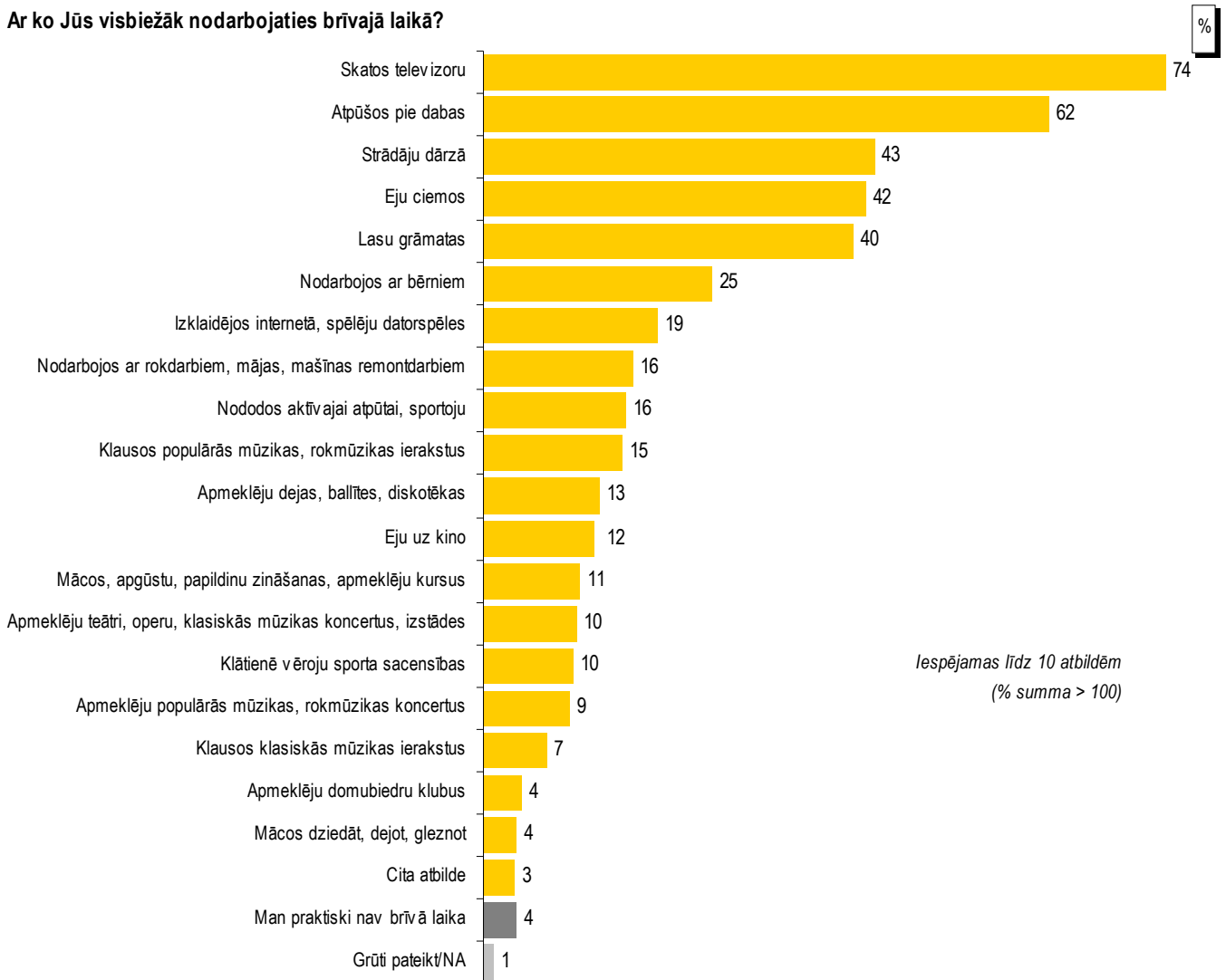
Kā Jūs vērtējat koru un deju kolektīvu attīstību Latvijā?

Gandrīz puse Latvijas iedzīvotāju (47%) uzskata, ka koru un deju kolektīvu finansējums nav pietiekams, bet tradīcijas ir spēcīgākas tādēļ kori un deju kolektīvi izdzīvos. Kritisks viedoklis par koru un deju kolektīvu attīstību Latvijā pausts retāk – 15% uzskata, ka sabiedrības interese par tiem izsīkst, un 14% domā, ka koru dziedāšanas tradīcijas un deju ansambļi izmirst trūkstošā finansējuma dēļ. Tomēr vairāk nekā 1/10 iedzīvotāju uzskata, ka krīzes iespaidā sabiedrības interese par iespējām darboties koru un deju kolektīvos būtiski palielinās (12%).

Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Ar ko Jūs visbiežāk nodarbojaties brīvajā laikā?

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Raksturojot, ar ko visbiežāk nodarbojas brīvajā laikā, vairākums iedzīvotāju atzīmējuši, ka skatās televizoru (74%) vai atpūšas pie dabas (62%).

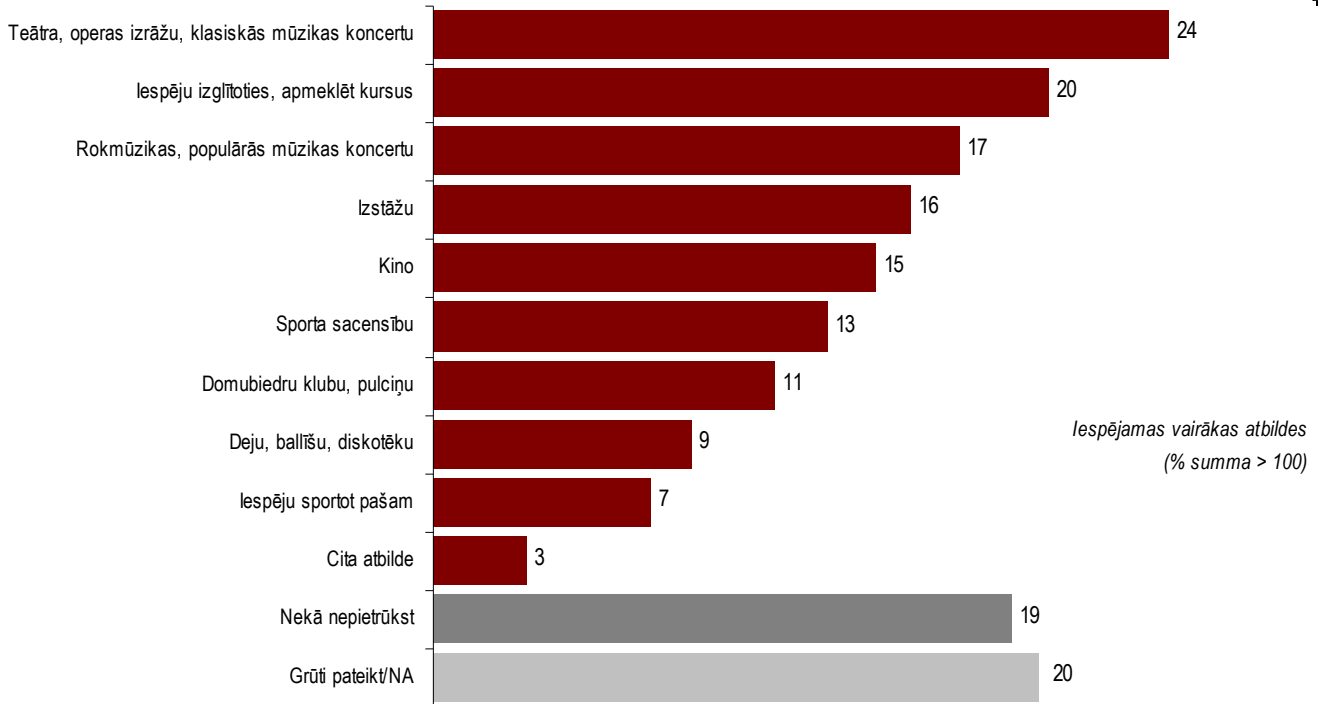
Aptuveni 2/5 pavada laiku, strādājot dārzā (43%), ejot ciemos (42%) vai lasot grāmatas (40%). To, ka brīvajā laikā visbiežāk nodarbojas ar bērniem, atzīmēja 25% iedzīvotāju.

Nedaudz retāk iedzīvotāji minējuši, ka brīvajā laikā visbiežāk izklaidējas internetā, spēlējot datorspēles (19%), nodarbojas ar rokdarbiem, mājas, mašīnas remontdarbiem (16%), nododas aktīvai atpūtai, sporto (16%), klausās populārās mūzikas, rokmūzikas ierakstus (15%), apmeklē dejas, ballītes, diskotēkas (13%), iet uz kino (12%).

To, ka brīvajā laikā visbiežāk mācās, apgūst un papildina zināšanas, apmeklē kursus, minēja 11%, un nedaudz retāk iedzīvotāji arī atzīmējuši, ka apmeklē teātri, operu, klasiskās mūzikas koncertus, izstādes (10%), klātienē vēro sporta sacensības (10%), apmeklē populārās mūzikas, rokmūzikas koncertus (9%) vai klausās klasiskās mūzikas ierakstus (7%).

Visretāk iedzīvotāji norādījuši, ka brīvajā laikā apmeklē domubiedru klubus (4%) vai mācās dziedāt, dejot, gleznot (4%).

Kādu brīvā laika pavadīšanas iespēju ārpus Rīgas, Jūsaprāt, pietrūkst visvairāk?

2010.gada 04.-18.jūnijs, N=1022 Latvijas iedzīvotāji

Vērtējot brīvā laika pavadīšanas iespējas ārpus Rīgas, iedzīvotāji salīdzinoši bieži uzskatījuši, ka visvairāk ārpus galvaspilsētas pietrūkst teātra, operas izrāžu un klasiskās mūzikas koncertu (24%). To, ka pietrūkst iespēju izglītoties un apmeklēt kursus, norādīja 20%.

Vairāk nekā 1/10 minēja, ka pietrūkst rokmūzikas, populārās mūzikas koncertu (17%), izstāžu (16%), kino (15%), sporta sacensību (13%), kā arī domubiedru klubu, pulciņu (11%).

To, ka ārpus Rīgas pietrūkst deju, ballīšu, diskotēku, atzīmēja 9%), bet 7% uzskatīja, ka visvairāk pietrūkst iespēju iedzīvotājiem sportot.

Jāpiebilst, ka 19% pauda viedokli, ka ārpus Rīgas nepietrūkst nekādu brīvā laika pavadīšanas iespēju.

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR IZKLAIDI UN KULTŪRU

Arnolds Babris, „Arēnas Rīga” padomes loceklis

„DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti parāda jau pieredzē apstiprinātu novērojumu – iedzīvotāji izklaidēm tērē vidēji 10 latus mēnesī, ko arī atzīmējuši 17% respondentu. Taču tēriņi ir atkarīgi arī no katra paša interesēm un izklaides pasākuma mēroga, jo, ja pasākums patiešām interesē, cilvēki par biļeti gatavi maksāt gandrīz jebkuru summu, un tādu ir 8-9% iedzīvotāju. Kopumā Latvijā 30% iedzīvotāju vairāk vai mazāk aktīvi seko līdz izklaides un kultūras jaunumiem un arī apmeklē tos.

Paradoksāli šķiet, ka 41% respondentu cenšas apmeklēt bezmaksas pasākumus, jo līdz šim pierādījis, ka iedzīvotāji šādus pasākumus neprot novērtēt, iespējams, domājot, ka tie ir mazāk kvalitatīvi vai neinteresanti. To, protams, nevar attiecināt uz visiem pasākumu veidiem, jo katram no tiem ir savs atbalstītāju un interesantu loks, taču vismaz simboliska maksa apmeklējumu palielina.

Organizējot visdažādākos izklaides pasākumus, novērots, ka Latvijas sabiedrība nav izvēlīga un nemēdz eksperimentēt ar nezināmo. Cilvēkiem patīk apmeklēt elitārus pasākumus, kā arī atpazīstamu un kritiķu novērtētu ārvalstu izpildītāju uzstāšanās, no kuriem visiemīlotākie ir rietumu mūziķi.

Latvijas sabiedrības aktivitāti, apmeklējot pasākumus, var iedalīt arī pēc dzimtās valodas. Piemēram, latviešu auditorija ir atsaucīga un kuplā skaitā apmeklē vietējo mākslinieku priekšnesumus, savukārt krievvalodīgā publika pasākumos ir aktīva, taču neveido nozīmīgu apmeklētāju daļu. Latviešu auditorijai ir lielāks pieprasījums pēc izklaidēm nekā piedāvājums, bet krievvalodīgajai auditorijai - tieši otrādi. Var apgalvot, ka latviešu izpildītāji izklaides nozarē ir salīdzinoši maz izmantota niša, jo spēj sapulcēt lielu skatītāju un klausītāju skaitu.

Ints Dālderis, kultūras ministrs

Pirmkārt, ir apsveicami, ka DnB NORD Banka savos pētījumos iekļauj ne vien izteikti ekonomiskus un sociālus jautājumus, bet arī kultūras nozari. Tas savā veidā vēlreiz apliecina kultūras nozares būtisko vietu un lomu mūsu ikdienā, kā arī parāda valsts atbildību par tās klātbūtni mūsu dzīvē, pieejamību un ilgtspējīgu attīstību.

„DnB NORD Latvijas barometrs” apstiprina tās tendences un arī problēmas, kuras Kultūras ministrija ir apzinājusi un kurām meklē vai jau ir radusi risinājumu. Ir satraucoši, ka palielinās tā sabiedrības daļa, kura, iespējams, sarežģītas ekonomiskās situācijas dēļ nevar atļauties maksāt par kultūras pasākumiem. Tas pierāda, ka turpmāks finansējuma samazinājums kultūras nozarē nav ne iespējams, ne pieļaujams. Savukārt valsts finansētajām kultūras iestādēm ir jā rūpējas par kultūras pieejamību – tas attiecas kā uz biļešu cenu politiku un būtiskām atlaidēm sociāli neaizsargātām sabiedrības grupām, kas ir īpaši izceltas mūsu muzejos, teātros, koncertorganizācijās, tā uz kultūras pasākumu pieejamību Latvijas novados, kur regulāri jānotiek profesionālo kolektīvu viesizrādēm, koncertiem un muzeju izstādēm.

Plānojot valsts finansējumu kultūras nozarei, mums ir jādomā vienlaikus gan par modernu un eiropisku valsti, gan nacionālo vērtību un tradīciju saglabāšanu. Dziesmu svētki nav tikai koncerti nedēļas garumā reizi piecos gados. Dziesmu svētku tradīcija pastāvēs, ja tiks pārmantota no paaudzes paaudzē, tādēļ ir ļoti būtiski atjaunot Latvijas vispārīzglītojošajās skolās kolektīvās muzicēšanas nodarbības, kas ļautu ikvienam Latvijas bērnam apgūt muzikālās izglītības pamatus atbilstoši saviem talantiem un spējām, iesaistoties koros, orķestros un dažādās citās muzikālās izpausmēs.

Latvijā ir spēcīga kultūrizglītības sistēma, kurā katrs valsts ieguldītais lats attaisnojas tad, ja tiek nodrošināta gan vispārēji radošas, attīstītas personas veidošanās, gan izcilību izaugsme.

Gan kultūrizglītības procesam, gan kultūras pieejamībai Latvijā ir nepieciešama atbilstoša infrastruktūra – ir jābūt modernām koncertzālēm, teātriem, muzejiem, skolu un augstskolu telpām. „DnB NORD Latvijas barometrs” parāda, ka sabiedrība neizprot valsts līdzekļu investīcijas šādos objektos, taču problēmu saskatu apstākļi, ka iepriekšējos gados kultūras nozarē nav pietiekami aktīvi izmantotas tās iespējas, ko kultūras infrastruktūras attīstībai var sniegt Eiropas Savienības struktūrfondos pieejamie līdzekļi. Ar nelielu valsts vai pašvaldības līdzfinansējumu un pamatā par naudu, ko piedāvā Eiropas fondi, mēs varam veidot mūsdienīgus kultūras centrus. Pierādījums tam ir daudzi projekti, kas tieši šādā veidā jau ir īstenoti vai vistuvākajā laikā tiek plānoti kā Rīgā, tā reģionos – gan Daugavpilī, kur nesen atklāja renovēto Kultūras pili, gan Liepājā, Ventspilī, Cēsīs un Rēzeknē, kas apzinās ieguvumus, ko dod moderni un daudzfunkcionāli kultūras centri.

Ilze Gailīte – Holmberga, Nacionālā kino centra vadītāja

„DnB NORD Latvijas barometrs” atklāj interesantus un pamācošus rezultātus. Šķīta, ka mūsu valsts iedzīvotāju interese par latviešu mākslas kino ir daudz mazāka, taču rezultāti pierāda pretējo – 12% respondentu

būtu gatavi maksāt vairāk, lai Latvijas kino filmas redzētu, ja valsts vai pašvaldība samazinātu vai pārtrauktu nozares finansējumu. Turklāt 20% iedzīvotāju Latvijas nacionālā kino attīstības atbalstīšanu ierindo kā vienu no piecām prioritārajām kultūras jomām.

No kultūras patēriņa statistikas viedokļa raugoties, digitālais laikmets ir ieviesis izmaiņas veidos, kā filmas tiek patērētas. Tās kļuvušas par audiovizuālu produktu, kas tiek izplatīts DVD formātā, lejupielādēts, diemžēl arī nelegāli, skatīts tiešsaistes režīmā bez maksas u.c.

Taču ir arī pozitīvas iezīmes, jo latviešu filmas tiek patērētas televīzijā, kur parasti Latvijas ražojumam ir ļoti labi rādītāji. Arī tādām filmām, ko kinoteātros īpaši neapmeklē. Solis pretim sabiedrībai kļuvusi sadarbība ar valsts aģentūras „Kultūras informācijas sistēmas” un Latvijas publiskajām bibliotēkām, kas pēdējo divu gadu laikā latviešu kino filmas padarījusi bez maksas skatāmas 874 bibliotēku iekšējā tīklā.

Jānis Grasis, Banku augstskolas asociētais profesors

Jaunākā „DnB NORD Latvijas barometra” pirmā un otrā daļa šoreiz lieliski sasauca: aptuveni puse Latvijas ģimeņu savu materiālo stāvokli vērtē kā sliktu, un tikpat daudz - 50% - valsts iedzīvotāju kultūras pasākumiem naudu netērē vispār. Skumji, bet fakts: Eiropas Savienības dalībvalstī puse iedzīvotāju naudu kultūras pasākumiem netērē vispār. Tas nenozīmē, ka vidusmēra Latvijas iedzīvotājs kļuvis nekulturāls, - cilvēkiem vienkārši nav naudas kultūras pasākumu apmeklēšanai, jo 41% cenšas apmeklēt kultūras pasākumus bez maksas, bet 26% vienmēr meklē lētāko piedāvājumu.

Gan Saeimas, gan novadu deputātiem der ieklausīties tautas balsi: bērnu mūzikas skolu, Dziesmu un deju svētku, pašdarbības kolektīvu un bibliotēku uzturēšanas finansēšana ir prioritātes, kam būtu jāatrod līdzekļi arī krīzes budžetu laikā.

Edgars Kots, Latvijas Televīzijas ģenerāldirektors

„DnB NORD Latvijas barometra” dati objektīvi atspoguļo to, ka cilvēkiem ir vēlēšanās, bet nav iespējas apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus, jo svarīgāk ir domāt par izdzīvošanu un ģimenes uzturēšanu.

Diemžēl jāatzīst, ka arī Latvijas Televīzijas finansiālais statuss ir nestabils, līdz ar to iespējas skatītājiem piedāvāt vairāk kultūras un izglītojošo raidījumu ir ierobežotas. Manuprāt, šajā situācijā sabiedrība tiek apdalīta divējādi, jo materiālo līdzekļu intelektuāli pilnveidoties nav ne pašiem iedzīvotājiem, ne daļai mediju. Taču kultūras raidījumu reitingi skaidri parāda, ka iedzīvotājiem tie interesē. Piemēram, 2009. gada decembrī translētajai Latvijas Nacionālās operas 90. jubilejas ceremonijai bija ļoti liels skatītāju skaits.

Savukārt „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu viedokļi par to, kā un kurām kultūras nozarēm būtu jāpiešķir valsts un pašvaldību finansējums, skaidri parāda atbalstu izglītojošiem projektiem. 56% iedzīvotāju atbalstītu bērnu mūzikas un mākslas skolas, 41% - lielos pasākumus un kultūras festivālus, bet 32% - pašdarbības kolektīvus. Atbalstot šos pasākumus, tiktu veidota saliedētāka un attīstītāka sabiedrība.

Vērtējumi par kultūras pasākumiem, kuru ārpus galvaspilsētas pietrūkst visvairāk, labi atspoguļo to, ka neesam „šlāgertauta”, bet interesējamies arī par augstāka līmeņa kultūras notikumiem. Taču, lai šādu līmeni uzturētu un iesaistītu plašāku sabiedrības daļu, Latvijā būtu nepieciešams sakārtot kultūras namus visā valsts teritorijā, kā arī izveidot atsevišķu kultūras raidījumu televīzijas kanālu. Diemžēl šāda kanāla veidošanai nepieciešams politisks lēmums, tas prasīs mērķdotācijas izglītības un kultūras vidē, tāpēc nekas tāds visticamāk tuvākajā laikā nenotiks.

Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis, profesors

„DnB NORD Latvijas barometrs” par izklaides un kultūras jautājumiem labi parāda, ka 50% iedzīvotāju nemaz nevar to atļauties. Tie skatās ierasto televīziju, kur dominē itin labas kvalitātes krievu filmas, kas slavina Krievijas impēriju pat tās sabrukumā. Tas neapšaubāmi krieviskai domāšanai tuvina ne tikai krievvalodīgos iedzīvotājus, bet arī trūcīgos latviešus.

Savukārt pārtikusī tautas daļa un vidējais slānis izklaidei atļaujas maksāt ne vairāk kā 50 santīmus dienā jeb apmēram tik, cik maksā avīze kioskā. Otrs puslats paliek kultūrai. Kā to rāda rezultāti, valsts atbalstītie un bezmaksas sarīkojumi joprojām gūst atsaucību.

Spēcīgais „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu morālais atbalsts korjiem un deju kolektīviem, īpaši pasākumiem ar bērnu piedalīšanos, rāda, kas tautu visvairāk interesē. To pašu var teikt par latviešiem ārzemēs, kur mazākas pašdarbības grupas iztiek bez jebkādiem ienākumiem. Tas nozīmē, ka sabiedrībai jāveicina pašdarbība gan izklaides, gan kultūras jomās, gluži kā tas notika agrākās simtgadēs.

Klasiskā mūzika, opera un balets, salīdzinot ar citām tautām, ir populāri, bet par to maz maksā pat turīgie. Latvijai ir pamats lepoties par saviem sasniegumiem gan mūzikā, gan citās jomās, piemēram, sportā, kur sasniegta

ievērojama meistarība. Latvieši savu izklaidi un kultūru saista ne tikai ar augstu kvalitāti, bet arī ar pašdarbību, kā arī ar sabiedrības interesi un atbalstu.

Kopumā iepriecina arī atbildes par brīvā laika pavadīšanas iespējām, jo, neņemot vērā 74% „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu, kuri skatās televizoru, ir labi dzirdēt par tuvību dabai, strādāšanu dārzā, ciemošanos pie ģimenes vai draugiem un par grāmatu lasīšanu. To var stiprināt ar iepirkumiem bibliotēkās, kā arī piepildītākām televīzijas un radio programmām.

Dzintra Mukāne, Latvijas Nacionālās bibliotēkas izpilddirektore

Šī brīža situācijā, kad līdzekļi tiek tērēti svarīgākam lietām nekā izklaide, „DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti nepārsteidz. Bet pētījums sniedz dažas patīkamas ziņas.

Aptuveni 1/4 iedzīvotāju jeb 24% domā, ka ārpus Rīgas visvairāk pietrūkst teātra, operas izrāžu un klasiskās mūzikas koncertu. Respondenti ir domājuši profesionālo teātru un Latvijas Nacionālās operas izrādes, kā arī citus profesionālos kolektīvus, kam es pilnīgi piekrītu. Jāpiebilst, ka arī rajonos ir ļoti labi pašdarbību kolektīvi, kas veiksmīgi pilda šo kultūras darbu, turklāt gan tos, gan citus vietējos kultūras sasniegumus vajadzētu vairāk izcelt.

Laba ziņa ir, ka 20% iedzīvotāju gribētu apmeklēt kursus un izglītoties, kas liecina, ka sabiedrība ir aktīva un grib izglītoties. Turklāt pašvaldības piedāvā šādas iespējas, bet acimredzot nepietiekami, tādēļ būtu vēlams rast jaunas iespējas un jaunus risinājumus, lai to nodrošinātu.

Laikā, kad Latvija pārdzīvo ekonomisko krīzi, svarīgi ir apzināties valsts un pašvaldību budžeta finansējuma lietderīgumu. Par galvenajām prioritātēm kultūras jomā, kuras būtu jāfinansē no valsts un pašvaldību budžeta, 56% respondentu uzskata bērnu mūzikas un mākslas skolas, kā arī lielo pasākumu nodrošināšanu (piemēram, Dziesmu un deju svētki), kas ir vērtējams ļoti pozitīvi.

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā par spīti ekonomiski grūtajam laikam ir vērojama lasītāju skaita palielināšanās. „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu atbildes apstiprina, ka 40% par savu vaļasprieku izvēlas grāmatu lasīšanu. Bibliotēkas lasītāji ne tikai lasa grāmatas, periodiku un izmanto interneta resursus, bet arī cenšas iegūt informāciju par dažādiem sociāliem jautājumiem.

Ir mainījies arī lasītāju kontingents, jo bibliotēku vairāk apmeklē jaunieši un vīrieši, kuri bibliotēkā meklē informāciju par darba iespējām un dažādiem juridiskiem jautājumiem. Jāatgādina, ka bibliotēkā informācija ir par velti, kas pašlaik daļai sabiedrības ir svarīgi. Bibliotēkas darbinieki vienmēr ir atsaucīgi, savu zināšanu robežas skaidrojot pat likumus, un cenšas likvidēt informācijas plaisu starp bezdarbniekiem un pārējo sabiedrību.

Jānis Ošlejs, „Latvija 2030” stratēģijas līdzautors, ekonomists

Budžeta griešanas rezultātā apcirtie tēriņi kultūrai īstermiņā, protams, ir pieļaujami. Saprotams arī, ka cilvēki īstermiņā var viegli iztikt bez kultūras pasākumu apmeklēšanas, ko parāda „DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti – 35% respondentu atbildējuši, ka izklaidei naudu netērē, savukārt 50% netērē naudas līdzekļus kultūras pasākumiem. Tomēr ir arī pilnīgi skaidrs, ka šāda situācija nedrīkst ievilkties. Pārlietu taupot kultūras patēriņā, tādējādi cenšoties stabilizēt ekonomikas situāciju, mēs riskējam radīt mankurtu tautu, kura bez kultūras nekad nespēs no jauna uzcelt Latvijas bagātību (literatūrā mankurti bija karagūstekņi, kuru galvas tika īpaši apstrādātas. Pēc šīs „operācijas” gūsteknis zaudēja atmiņu, neatcerējās ne savu ģimeni, ne savu tautu, pazaudēja gribu un kļuva īpaši paklausīgs).

Kaspars Ozoliņš, „Modern Times Group” koncernā ietilpstošo televīziju „TV3”, „TV6” un „3+” un radio „Star FM” un „Power Hit Radio” vadītājs Baltijas valstīs

„DnB NORD Latvijas barometra” būtu izceļamas vairākas atziņas. Pirmkārt, cilvēki joprojām dod priekšroku tiem izklaides veidiem, kuri neprasa papildu piepūli un iesaistīšanos, piemēram, televīzijai, teātrim, kino un citiem izklaidētājiem. Šajās izvēlēs faktiski jāiesaistās tikai ar saviem finanšu līdzekļiem. Savukārt izvēles, kur pašam jāuzņemas aktīvāka loma, ir mazāk populāras.

Otrkārt, priecē, ka iedzīvotāji ekonomisko likstu laikā saglabā ilgtermiņa skatījumu, nosaucot kā valsts vēlamās prioritātes bērnu mūzikas un mākslas skolu un lielo pasākumu (Dziesmu un deju svētki, regulārie kultūras festivāli) uzturēšanu. Tas norāda uz rūpēm par bērniem un arī nacionālās identitātes saglabāšanu.

Treškārt, televīzija aizvien paliek iedzīvotājiem populārākais un pieejamākais izklaides veids. Iespējams papildu saistība ir ar jaunu televīzijas kanālu pieejamību tiem iedzīvotājiem, kuri digitālās televīzijas ieviešanas laikā iegādājušies kādu no maksas pakalpojumiem. Turklāt šim izklaides veidam ir zema, pieejama cena.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Latvijas iedzīvotāju ienākumi turpina samazināties, un līdz ar to samazinās arī līdzekļi, kurus cilvēki atvēl izklaides pasākumiem. Tāpēc nav brīnums, ka gandrīz puse „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu

izklaidei (skatot vienkopus izklaidi un smalko izklaidi jeb kultūras pasākumus) naudu netērē vispār. Liela daļa jeb 41% izklaides vajadzības apmierina ar dažādiem bezmaksas pasākumiem, kas parasti ir televīzija (74%).

Tradicionālās latviešu kultūras vērtības, piemēram, to, ka bērni ir vissvarīgākie, atspoguļo vēlme priekšroku dot bērnu mūzikas un mākslas skolu finansējumam. Īpatnēji, ka 47% respondentu uzskata, ka koru un deju kolektīvu tradīcijas saglabāsies arī minimāla finansējuma gadījumā, bet gandrīz tikpat jeb 41% uzskata, ka šai jomai būtu jādod priekšroka, sadalot knapo valsts finansējuma kūku.

Tomēr, ņemot vērā, ka lielākā daļa „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu brīvajā laikā skatās televizoru, atpūšas pie dabas, strādā dārzā, iet ciemos vai lasa grāmatas, būtu vietā uzdot jautājumu – kāpēc vispār ir vajadzīgs finansējums nozarēm, kuras interesē tikai nelielu sabiedrības daļu? Varbūt pragmatisko augstāko laimi lielākā sabiedrības daļa varētu sasniegt, piešķirot papildu finansējumu televīzijas subsidēšanai, dabas taku attīstīšanai, literārajai darbībai un grāmatu izdošanai.

Jānis Siliņš, Latvijas Kultūras akadēmijas rektors

„DnB NORD Latvijas barometra” respondenti uz kultūras un izklaides norisēm skatījušies citādāk, jo ir pienākusi neparasti karsta vasara un laiks tiek pavadīts tur, kur karstums neaizsniedz. Interesanti būtu uzzināt, vai tie 27%, kuri atzīmējuši, ka kultūras pasākumus neapmeklē, tā saka tāpēc, ka viņiem nav līdzekļu, vai tādēļ, ka kultūra viņus neinteresē kā tāda? Tam īsti nevar ticēt, un iegūtie dati par to, ka vairāk nekā puse respondentu netērē naudu kultūras pasākumiem vispār, īsti nepārlicina, jo arī šī vasara kopumā ir diezgan piepildīta ar dažādiem kultūras pasākumiem: Dziesmu un deju svētki, modernās un klasiskās mūzikas festivāli, pilsētu svētki un citi pasākumi.

Iepriecina, ka Latvijas iedzīvotāji grib atbalstīt teātrus, Dziesmu un deju svētkus, valsts nacionālā kino attīstību, jo tas veido mūsu nacionālo identitāti. Mazāk atbalstītāju ir bibliotēkām, un skumdina fakts, ka atbilžu variantos atsaucību nav guvuši muzeji un jaunu kultūras objektu celtniecība, ko, iespējams, varētu skaidrot ar negatīvo publicitāti ap Gaismas pils tapšanu. Lai attīstītu kultūras līmeni, jaunas koncertzāles, teātra telpas un bibliotēkas ir nepieciešamas, taču adekvātas sabiedrības izpratnes veidošanās ir ilgstošs process.

Lai veicinātu mūsu sabiedrības izglītošanos, nepieciešams domāt par kultūras pasākumu pieejamību gan finansiāli, gan teritoriāli. Tomēr negribētu apgalvot, ka kultūras norišu reģionos būt maz, kā to apgalvo 24% „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu. Kā piemēru var minēt XII Latvijas Amatieru teātru salidojumu Balvos, kas pulcēja vairāk nekā 1500 amatiereteātru aktieru no visiem Latvijas novadiem, Saulkrastu džeza festivālu, Cēsu mākslas festivālu u.c.

Iepriecina iedzīvotāju uzskati par bērnu mūzikas un mākslas skolu atbalstīšanu, jo interešu izglītība skolās ir samazināta un vismaz šādā veidā jaunākā paaudze būs kvalitatīvi nodarbināta.

Kopumā jāsaka, ka sabiedrība seko līdzi kultūras un mākslas procesiem, taču tajā pašā laikā priekšroku dod masu kultūras pasākumiem un televīzijai. Tas ir tāds izteikts patērētāju sindroms: dodiet, dodiet tik! Mazāk domājam, kā paši varam veicināt kultūras un mākslas pieejamību, to atbalstot ne tikai finansiāli, bet arī garīgi, ar savu radošumu un pozitīvo domu. Kultūra un māksla sabiedrības dzīvē ir konstanti nozīmīgs lielums - tā ir vērtība, kas nepieciešama katram. Tad arī pašlaik visaptverošais negatīvisms mazināsies!

Evita Sniedze, Valmieras drāmas teātra direktore

„DnB NORD Latvijas barometrs” raksturo reālo situāciju, kāda atspoguļojas arī teātru un kultūras pasākumu kasēs, jo 2010.gada sākums nesa 20–30% kritumu biļešu ieņēmumos. Secinājumus kultūras iestādes ir izdarījušas – kaut arī samazinājusies valsts dotācija, biļešu cenas netiek paaugstinātas, tieši otrādi, tiek pielietota aizvien elastīgāka biļešu cenu politika.

Respondentiem ir arī taisnība par kultūras pieejamību reģionos, jo lielākā daļa pasākumu, kas nokļūst līdz novadu skatuvēm vai estrādēm, iekļaujas kategorijā „izklaide”, bet aizvest profesionālo mākslu uz reģioniem bez īpaša valsts atbalsta, ņemot vērā skatītāju pirkjspēju, ir ļoti grūti.

Domājot par tām prioritātēm, kas būtu valstij jāatbalsta, skaidrs, ka „DnB NORD Latvijas barometra” respondenti fokusējas uz masveidību, kas ir gan Dziesmu svētki, gan mūzikas un mākslas skolas. Tas ir tikai loģiski, bet šajās atbildēs arī parādās problēma, par ko kultūras patērētājiem ir vismazākā izpratne. Paradoksālā kārtā šķiet, ka tieši tas arī valstij būtu jāatbalsta vairāk, rosinot interesi pār jomām, par kurām vēl pagaidām iedzīvotāji nav gatavi maksāt, bet, kuru attīstība ir svarīga nācijas inteliģences pazīme.

Pēc gadiem mēs noteikti leposimies ar jauno bibliotēku. Zinot skaitļus, kas tiek ieguldīti dažās no Kultūras ministrijas pasludinātajām prioritārajām nozarēm, es nevaru teikt, ka tas vienmēr ir adekvāti rezultātam vai skatītāju skaitam, kas to saņem, bet tas ir visas kultūrpārvaldības klupšanas akmens, jo vēl nav skaidra redzējuma, sistēmas un atbildības.

Kristīne Stepiņa, „Apgāds Zvaigzne ABC” sabiedrisko attiecību projektu vadītāja

„Apgādu Zvaigzne ABC” kā izdevējus priecē, ka 40% „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu brīvo laiku pavada, lasot grāmatas. Pēc rezultātiem var redzēt, ka grāmatu lasīšana ir pat divas reizes populārāka par izklaidēm internetā un datorspēļu spēlēšanu. Taču pētījums nesniedz informāciju par to, kādas grāmatas aptaujātie iedzīvotāji lasa, proti, vai tās ir jaunas grāmatas vai arī tiek pārlasītas jau reiz lasītās grāmatas, vai arī iedzīvotāji dodas uz bibliotēkām vai aizņemas grāmatas no draugiem.

Tāpat „DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti liecina, ka iedzīvotāji par prioritāti kultūras jomā, ja ierobežota finansējuma gadījumā būtu jāizšķiras, kam piešķirt finansējumu no valsts un pašvaldību budžeta, uzskata bibliotēku uzturēšanu (29%) un atbalstu literatūrai un grāmatu izdošanai (19%). Kā zināms, pēdējā laikā ir dramatiski samazinājušās publisko bibliotēku iespējas iepirkt jaunas grāmatas. Pēdējie pieejamie statistikas dati liecina, ka 2009.gadā publiskajām bibliotēkām ir bijis par 18-37,2% mazāk līdzekļu grāmatu iegādei salīdzinājumā ar 2008.gadu. Turklāt 51-53% šo bibliotēku lasītāji ir bērni un jaunieši līdz 25 gadu vecumam.

Tādēļ „Apgāds Zvaigzne ABC” 2010.gadu ir pasludinājis par „Latviešu autori bērniem” gadu, lielu uzmanību pievēršot bērnu lasīšanas veicināšanai un kvalitatīvas latviešu autoru bērnu literatūras izdošanai. 2010.gada 11.septembrī apgāds organizēs Latvijas Nacionālo lasīšanas kongresu bērniem, kurā rīkos plašu diskusiju ar atbildīgajām valsts institūcijām par iespēju rast papildu finansējumu bērnu grāmatu iepirkšanai bibliotēkās.

Pēteris Strautiņš, DnB NORD Bankas ekonomikas eksperts

Neapšaubāmi pastāv saistība starp ekonomisko situāciju un tēriņiem izklaidei un kultūrai, taču vismaz Latvijā šis jautājums nav detalizēti pētīts. Tā kā izklaide un kultūra nav uzskatāmas par „pirmās nepieciešamības” produktiem klasiskā izpratnē – bez tiem var izdzīvot –, varēja sagaidīt, ka cilvēki krīzes laikā šiem mērķiem tērēs mazāk. Taču „DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti, kas rāda, ka 64% kultūrai tērē mazāk, bet tikai 4% tērē vairāk, liecina par ļoti skarbiem taupības pasākumiem, jo tik krasas izmaiņas ir pārsteigums. Jo vairāk tādēļ, ka lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju krīzes laikā nav cietusi no krasa ienākumu krituma vai pat ir baudījuši ienākumu pieaugumu (piemēram, pensionāri) – šis ir fakts, kas gandrīz netiek minēts sabiedriskajā diskusijā par ekonomiku. Acīmredzot daudzi samazinājuši izdevumus kultūrai un izklaidei tieši vispārējā piesardzības noskaņojuma ietekmē.

Par kultūru naudu tērē ne tikai indivīdi, bet arī valsts, un ir neizbēgami, ka saspringtajā ekonomiskajā situācijā tiek izvērtēta un īstenota naudas taupīšana arī šajā nozarē. No taupības pasākumiem pilnībā izslēgt nevienu jomu nevajag, ir jāizvērtē visas iespējas, vienlaikus jāatzīst, ka taupība šajā virzienā ir saistīta ar būtiskiem riskiem, kaut vai tāpēc, ka negatīvās sekas sākumā var būt grūti pamanāmas un vēl jo grūtāk pēc tam labojamas.

Pilnīgi piekritu „DnB NORD Latvijas barometra” respondentiem, kuri kā no taupības ietekmes visvairāk saudzējamo jomu min bērnu mūzikas un mākslas skolas. Plašais šo skolu tīkls ir unikāla Latvijas priekšrocība, kas ir jāsauglabā un sniedz arī būtisku ekonomisko ieguvumu. To nekādi nevar precīzi izmērīt, taču esmu pārliecināts, ka tas ir ļoti ievērojams, jo iegūtā radošā izglītība paplašina erudīciju, attīsta radošu domāšanu, stimulē tiekšanos pēc izcilības, tādā veidā padara ekonomiku inovatīvāku un ceļ darba ražīgumu.

Ja nodokļu naudas izlietojumā sabiedrībai prioritāte ir bērnu radošā izglītība, tad no personiskā maciņa viņi visvairāk gatavi maksāt par teātri. Tā ir gudra izvēle, jo Latvijas teātri un jo īpaši Jaunais Rīgas teātris pašlaik demonstrē tiešām spožu sniegumu, ko apliecina arī starptautiski panākumi.

Jāpiebilst, ka garīgo vērtību saglabāšana un attīstīšana nav atkarīga tikai no naudas. Dziedāšana koros un dalība deju kolektīvos mūsu tautai ir viens no svarīgākajiem nacionālās identitātes stiprinātājiem. Tāpēc ziņa, ka trīs reizes vairāk cilvēku tic nekā netic, ka šīs kustības izdzīvos arī mazāka finansējuma apstākļos, ļauj pozitīvi raudzīties uz nācīgas nākotni.

Ja kaut kas „DnB NORD Latvijas barometra” rezultātos stipri apbēdina, tad tas ir atklājums, ka tikai 4% cilvēku brīvā laikā apmeklē domubiedru klubus, kas liecina par pilsoniskās sabiedrības vājumu. 74% respondentu populārākais brīvā laika pavadīšanas veids ir televizora skatīšanās, kas nav ne intelektuāli, ne fiziski aktīva nodarbe, taču nākamie divi atpūtas veidi jau ir saistīti ar fizisku aktivitāti – 62% atpūšas pie dabas un 43% strādā dārzā. Izvēļu augšgalā ir arī grāmatu lasīšana, taču proporciju 40% tomēr nevar saukt par augstu, ja no tā var secināt, ka 60% grāmatas nelasa, kas ir ļoti daudz.

Vēlos aicināt uz kultūras un izklaides pasākumu rēķina pārāk netaupīt, kaut vai tāpēc, ka no šiem tēriņiem gūst ne tikai pats tērētājs, bet arī visa sabiedrība. Jo lielāks pieprasījums pēc kultūras pasākumiem, jo tie notiek biežāk, kļūst daudzveidīgāki, radošajām nodarbēm pievēršas vairāk cilvēku un līdz ar to visas sabiedrības dzīve kļūst krāšņāka un daudzšķautņaināka. Kultūras un izklaides pasākumi neveido lielu daļu no mājāsaimniecību izdevumiem, tādā veidā tas ir postenis, kurā iespējams taupība sniedz maz, bet var atņemt daudz.

Edgars Vērpe, Valsts kultūrkapitāla fonda direktors

Iepazīstoties ar „DnB NORD Latvijas barometra” rezultātiem, jāatzīst, ka vairāku gadu laikā situācija kultūras jomā nav būtiski mainījusies. Gan agrāk, gan patlaban iedzīvotājiem nav naudas, ko tērēt izklaides un kultūras pasākumiem, tie nav un nekad nebūs dzīves prioritāte.

Sabiedrībā vienmēr būs daļa cilvēku, kuriem kultūras norises neinteresēs, ko pierāda arī 50% respondentu atbildes - viņi vispār netērē naudu kultūras pasākumiem. Šādu fenomenu varētu skaidrot ar nepietiekamu audzināšanu ģimenē, jo tieši šajā vidē cilvēks iegūst kultūras pamatus, savukārt turpmākās dzīves laikā to ietekmē draugu un interešu loks.

Grupā, kas netērē līdzekļus kultūrai, ietilpst arī daļa pensionāru un invalīdi. Viņi labprāt gribētu apmeklēt kultūras pasākumus, taču dažādu iemeslu dēļ – nepietiek līdzekļu, veselības problēmas vai problēmas nokļūt līdz pasākuma norises vietai - nevar to atļauties. Šos iedzīvotājus varētu uzskatīt par pasīvajiem kultūras baudītājiem, kuri kultūras norisēm diezgan aktīvi seko līdzi, skatoties televīzijas pārraides un klausoties radio.

Pieredze rāda, ka Latvijā agrāk bija un arī tagad ir 10-15% iedzīvotāju, kuri interesējas un regulāri apmeklē ne tikai izklaides, bet arī nopietnus kultūras pasākumus. Tā tikai 10% aptaujāto atzīst, ka brīvajā laikā apmeklē teātri, operu, klasiskās mūzikas koncertus un izstādes, 12% aptaujāto saka, ka cena neietekmē viņu izvēli, viņi apmeklēs to, kas interesē. Manuprāt, tas ir daudz, jo, pārvēršot to skaitļos, sanāk ap 200 tūkstošiem cilvēku.

Interesanti un paredzami rezultāti iegūti jautājumā par, pēc iedzīvotāju domām, prioritārajām jomām, kurām būtu jāpiešķir finansējums, ja tas būtu ierobežots. 56% „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu par svarīgāko atzīst atbalstu bērnu mūzikas un mākslas skolām, kas apstiprina iepriekš teikto, ka kultūras pamati tiek ielikti jau bērnībā. Latvijā ir 160 bērnu mākslas un mūzikas skolas, kuras atrodas gandrīz katrā novadā, un šī valsts un pašvaldību finansētā izglītība ir pieejama gandrīz katram, kurš to vēlas. Mūzikas un mākslas skolas bieži vien ir vienīgie kultūras centri savā novadā un vispieejamākā kultūras forma Latvijas teritorijā. Sadalot prioritātes, ir ņemts vērā arī popularitātes un pieejamības faktors - iedzīvotāji atbalstītu pasākumus, kuri pieejami reģionos, nevis tikai galvaspilsētā. 41% respondentu, izvēloties atbalstīt lielos kultūras pasākumus, piemēram, Dziesmu un deju svētkus, pamatojas uz savu, ģimenes un draugu pieredzi, jo Latvijā grūti atrast kādu, kurš pats vai kāds no viņa ģimenes locekļiem nebūtu dziedājis vai dejojis vismaz vienos svētkos.

Apsveicama ir arī to 4% „DnB NORD Latvijas barometra” respondentu aktivitāte, kuri apgalvo, ka mācās dziedāt, dejoj vai gleznot, jo tas parāda iedzīvotāju vēlēšanos būt izglītotiem un pašiem piedalīties kultūras norisēs.

PIELIKUMI

„DnB NORD Latvijas barometra” Nr.27 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1022 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (130 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 04.06.2010. līdz 18.06.2010.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR leM PMLP ledz. reģ. dati uz 16.09.09.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	31.2	32.0	32.0
Pierīga	17.4	17.2	17.2
Vidzeme	11.1	10.2	10.2
Kurzeme	13.4	13.1	13.1
Zemgale	10.8	12.3	12.3
Latgale	16.1	15.2	15.2
DZIMUMS			
Vīrieši	46.3	46.9	46.9
Sievietes	53.7	53.1	53.1
TAUTĪBA			
Latvieši	61.1	57.4	57.4
Citi	38.9	42.6	42.6
VECUMS			
18 - 24 g.v.	13.1	14.8	14.8
25 - 34 g.v.	21.2	19.3	19.3
35 - 44 g.v.	18.2	18.4	18.4
45 - 54 g.v.	19.4	19.3	19.3
55 – 74 g.v.	28.1	28.2	28.2
STATUSS			
Strādājošie	55.1	54.4	
Nestrādājošie	44.9	45.6	
IZGLĪTĪBA			
Pamata	11.0	11.2	
Vidējā, vidējā speciālā	66.1	66.5	
Augstākā	22.9	22.3	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	87.4	86.2	
Respondenti bez LR pilsonības	12.6	13.8	

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DnB NORD Latvijas barometra” Nr.27 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – IZKLAIDE UN KULTŪRA

M1. Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat izklaidei?

Netērēju vispār	1
Līdz 5 latiem	2
5-10 latus	3
11-20 latus	4
21-50 latus	5
51-100 latus	6
Vairāk par 100 latiem	7
Grūti pateikt/NA	8

M2. Cik daudz naudas Jūs vidēji mēnesī tērējat kultūras pasākumiem (piemēram, teātri, izstādes, opera, klasiskās mūzikas koncerti u.tml.)?

Netērēju vispār	1
Līdz 5 latiem	2
5-10 latus	3
11-20 latus	4
21-50 latus	5
51-100 latus	6
Vairāk par 100 latiem	7
Grūti pateikt/NA	8

M3. Ja salīdzinātu ar situāciju pirms diviem – trim gadiem, cik daudz līdzekļu mēnesī veltāt kultūras pasākumiem?

Ievērojami mazāk nekā pirms 2-3 gadiem	1
Nedaudz mazāk nekā pirms 2-3 gadiem	2
Aptuveni tikpat, cik pirms 2-3 gadiem	3
Nedaudz vairāk nekā pirms 2-3 gadiem	4
Ievērojami vairāk nekā pirms 2-3 gadiem	5
Grūti pateikt/NA	8

M4. Daudzas kultūras sfēras patlaban saņem valsts vai pašvaldības finansiālu atbalstu, tādejādi ļaujot samazināt biļešu cenu vai līdzdalības maksājumus, vai arī nodrošinot, ka par tiem vispār nav jāmaksā. Gadījumā, ja finansiālais atbalsts tiktu pārtraukts vai samazināts, un par pasākumu apmeklēšanu vai līdzdalību pašdarbības kolektīvos būtu jāmaksā vairāk, par ko Jūs pats/i būtu gatavi maksāt vairāk? (Izsniegt kartīti M4, Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Par teātri	1
Par operu	2
Par izstādēm	3
Par klasiskās mūzikas koncertiem	4
Par Latvijas kino filmām	5
Par līdzdalību pašdarbības kolektīvos (piem., kori, deju kolektīvi u.tml.)	6
Par pilsētu svētkiem	7
Par bibliotēku uzturēšanu	8
Par Dziesmu un deju svētkiem	9
Ja būtu jāmaksā vairāk nekā tagad, nāktos atteikties no līdzdalības minētajos pasākumos vai to apmeklēšanas	10
Arī tagad mani neinteresē šie pasākumi, es tajos nepiedalos, neapmeklēju	11
Grūti pateikt/NA	98

M5. Ja ierobežota finansējuma gadījumā būtu jāizšķiras, kam piešķirt finansējumu, kuru 5 kultūras jomu atbalstīšana no valsts un pašvaldību budžeta būtu jāatzīst par prioritāti? (izsniegt kartīti M5, Atzīmēt līdz 5 atbilžu variantiem!)

Teātri Rīgā	1
Teātri ārpus Rīgas	2
Latvijas Nacionālā opera	3
Klasiskā mūzika	4
Jaunu kultūras objektu būvniecība (piem., Nacionālās bibliotēkas jaunā ēka, jaunas koncertzāles)	5
Pašdarbības kolektīvi (amatieru kori, deju kolektīvi, teātri u.tml.)	6
Profesionālie kori un deju kolektīvi	7
Bērnu mūzikas un mākslas skolas	8
Atbalsts literatūrai, grāmatu izdošanai	9
Bibliotēku uzturēšana	10
Latvijas nacionālā kino attīstība	11
Lauku kapelas un ansambļi	12
Lielo pasākumu nodrošināšana (piemēram, Dziesmu un deju svētki, regulārie kultūras festivāli)	13
Atbalsts pulciņiem	14
Cita joma	15
Grūti pateikt/NA	98

M6. Kā Jūs vērtējat koru un deju kolektīvu attīstību Latvijā? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Kori dziedāšanas tradīcijas un deju ansambļi izmirst trūkstošā finansējuma dēļ	1
Finansējums nav pietiekams, bet tradīcijas ir spēcīgākas, tādēļ kori un deju kolektīvi izdzīvos	2
Sabiedrības interese par koru un deju kolektīviem izsīkst	3
Krīzes iespaidā sabiedrības interese par iespēju darboties koru un deju kolektīvos būtiski palielinās	4
Grūti pateikt/NA	8

M7. Ar ko Jūs visbiežāk nodarbojaties brīvajā laikā? (izsniegt kartīti M7, Atzīmēt ne vairāk kā 10 atbilžu variantus!)

Lasu grāmatas	1
Skatos televizoru	2
Apmeklēju teātri, operu, klasiskās mūzikas koncertus, izstādes	3
Klausos klasiskās mūzikas ierakstus	4
Apmeklēju populārās mūzikas, rokmūzikas koncertus	5
Klausos populārās mūzikas, rokmūzikas ierakstus	6
Apmeklēju dejas, ballītes, diskotēkas	7
Mācos dziedāt, dejot, gleznot	8
Apmeklēju domubiedru klubus	9
Atpūšos pie dabas	10
Eju uz kino	11
Klātienē vēroju sporta sacensības	12
Nododos aktīvajai atpūtai, sportoju	13
Strādāju dārzā	14
Izklaidējos internetā, spēļu datorspēles	15
Nodarbojos ar bērniem	16
Eju ciemos	17
Nodarbojos ar rokdarbiem, mājas, mašīnas remontdarbiem	18
Mācos, apgūstu papildināšanu zināšanas, apmeklēju kursus	19
Cita atbilde	20
Man praktiski nav brīvā laika	21
Grūti pateikt/NA	98

M8. Cik lielā mērā cena ietekmē Jūsu kultūras pasākumu izvēli? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Cenšos rast iespēju apmeklēt kultūras pasākumus bez maksas	1
Vienmēr meklēju lētāko piedāvājumu	2
Dārgiem pasākumiem meklēju līdzvērtīgas alternatīvas	3
Cenšos apmeklēt pasākumus reģionos, tādējādi ietaupot	4
Labāk apmeklēju retāk, toties kvalitatīvus/augstvērtīgus pasākumus	5
Nauda neietekmē manu kultūras pasākumu izvēli – principā to, ko gribu, arī apmeklēju	6
Grūti pateikt/NA	8

M9. Ja Jūsu ienākumi palielinātos, kā Jūs mainītu savus kultūras pasākumu apmeklēšanas paradumus?

Apmeklētu pasākumus biežāk	1
Pirktu dārgākas biļetes	2
Cits variants	3
Neko nemainītu	4
Grūti pateikt/NA	8

M10. Kādu brīvā laika pavadīšanas iespēju ārpus Rīgas, Jūsprāt, pietrūkst visvairāk? (izsniegt kartīti M10! atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Teātra, operas izrāžu, klasiskās mūzikas koncertu	1
Izstāžu	2
Deju, ballīšu, diskotēku	3
Domubiedru klubu, pulciņi	4
Sporta sacensību	5
Rokmūzikas, populārās mūzikas koncertu	6
Iespēju izglītoties, apmeklēt kursus	7
Kino	8
Iespēju sportot pašam	9
Cita atbilde	10
Nekā nepietrūkst	11
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DnB NORD Bankas Sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnbnord.lv